

Σχέδιο Αξιολόγησης

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	«ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» 2021-2027
CCI	2021EL16FFPR011

Αύγουστος 2023

Έγκριση Επιτροπής Παρακολούθησης

11/09/2023 με Γραπτή Διαδικασία

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1	ΣΥΝΟΨΕΙΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	3
1.1	ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ	3
1.2	EXECUTIVE SUMMARY	6
2	ΣΤΟΧΟΙ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	9
2.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
2.1.1	Το Πλαίσιο του Σχεδίου Αξιολόγησης	9
2.1.2	Αναφορά στο Πρόγραμμα και στα Ταμεία που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης	10
2.1.3	Περιγραφή των βασικών αναγκών και προβλημάτων που καλείται να αντιμετωπίσει το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027	14
2.1.4	Περιγραφή της γενικής εικόνας των αξιολογήσεων που θα πραγματοποιηθούν	20
2.2	ΕΣΤΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ	21
2.2.1	Στόχοι του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος	21
2.2.2	Αναφορά σε αξιολογήσεις προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και μελέτες που συνέβαλαν στη βελτίωση του προγραμματισμού στην περίοδο 2021-2027	22
2.2.3	Εστίαση των Αξιολογήσεων	31
3	ΠΛΑΪΣΙΟ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	34
3.1	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	34
3.1.1	Αρμοδιότητες	34
3.1.2	Συντονισμός	38
3.2	ΡΟΛΟΣ ΕΤΑΙΡΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ	38
3.3	ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΩΝ	39
3.4	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	39
3.5	ΔΙΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ	40
3.6	ΠΛΑΪΣΙΟ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	40
4	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ	43
4.1	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ	43
4.2	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ	44
4.3	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ	45
4.3.1	Παρουσίαση των Αξιολογήσεων	45
4.4	ΔΕΛΤΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ	51
5	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ	68

1 Συνοψεις Σχεδίου Αξιολόγησης

1.1 Επιτελική Σύνοψη

Το Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027 (Π-ΔΜ 2021-2027) αποτελεί βασικό εργαλείο προγραμματισμού και χρηματοδότησης για την κάλυψη των μεγάλων αναπτυξιακών αναγκών της Περιφέρειας και την υποστήριξη των δράσεων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έναντι της οικονομικής κρίσης και της κρίσης COVID-19. Στην ΠΠ 2021-2027 δίδεται έμφαση στους στόχους του Π-ΔΜ 2021-2027, στη λογική της παρέμβασης για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και των επιπτώσεων. Η ανάλυση της λογικής, των στόχων, των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων του Προγράμματος αποτελούν σημαντικά κριτήρια στην πορεία επίτευξης των Στόχων Πολιτικής (ΣΠ) της Πολιτικής Συνοχής που είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ. Σε αυτούς, το Π-ΔΜ 2021-2027 έχει να συμβάλλει με τρόπο σαφή και ουσιαστικό.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 394.110.958 ευρώ. Το 85% του ποσού αποτελεί την Κοινοτική Στήριξη (334.994.311 ευρώ) και το 15% την Εθνική Συμμετοχή (59.116.647 ευρώ). Το μεγαλύτερο μέρος της Κοινοτικής Στήριξης, δηλαδή το ποσό των 248.206.933 ευρώ προέρχεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το ποσό των 86.787.378 ευρώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+).

Η κάλυψη της ανάγκης ανάκαμψης από την παρατεταμένη κρίση καθώς και η κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών της Περιφέρειας, επιδιώκεται μέσα από την επίτευξη των Στόχων Πολιτικής (ΣΠ) 2021-2027 της Ε.Ε., οι οποίοι αφορούν σε:

1. μια **εξυπνότερη** Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού
2. μια **πιο πράσινη** Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων
3. μια **πιο διασυνδεδεμένη** Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων
4. μια **πιο κοινωνική** Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων
5. μια Ευρώπη **πιο κοντά στους πολίτες της** μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.

Περαιτέρω, η Στρατηγική του Προγράμματος εξειδικεύεται σε 5 Προτεραιότητες (και 2 Προτεραιότητες Τεχνικής Βοήθειας), που περιλαμβάνουν 21 Ειδικούς Στόχους (ΕΣ).

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, το Σχέδιο Αξιολόγησης του Π-ΔΜ 2021-2027 έχει θέσει ως στόχους:

- τη βελτίωση του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και της ποιότητας των αξιολογήσεων του Π-ΔΜ μέσω σωστού σχεδιασμού, περιλαμβάνοντας τον προσδιορισμό και τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων
- την παροχή αξιόπιστης και τεκμηριωμένης πληροφορίας στην ΕΥΔ Π-ΔΜ/ΠΑΜ και στους λήπτες αποφάσεων
- τη διαμόρφωση ενός πλαισίου για το σχεδιασμό αξιολογήσεων επιπτώσεων
- τη διασφάλιση του ότι οι αξιολογήσεις του Προγράμματος θα παρέχουν τις αναγκαίες εισροές για τη διεξαγωγή των ετήσιων επανεξετάσεων επιδόσεων/την κατάρτιση των σχετικών εκθέσεων
- τη διευκόλυνση της Επιτροπής στο να συνθέσει τα ευρήματα από τα διαφορετικά Κράτη Μέλη και να επικοινωνήσει τα διαθέσιμα στοιχεία
- τη διασφάλιση ότι έχουν προβλεφθεί οι κατάλληλοι πόροι για τη ολοκλήρωση των αξιολογήσεων

Στο Σχέδιο επιχειρείται επίσης να απαντηθεί το κατά πόσο, μέσα από τις υλοποιούμενες παρεμβάσεις του Προγράμματος, καλύπτονται οι ανάγκες της Περιφέρειας, όπως αυτές καταγράφονται στο Πρόγραμμα, με κριτήρια αξιολόγησης των παρεμβάσεων, αλλά και ολόκληρου του Προγράμματος, τα ακόλουθα (κατά περίπτωση):

- Αποτελεσματικότητα (Effectiveness)
- Αποδοτικότητα (Efficiency)

- Συνάφεια (Relevance)
- Συνοχή (Cohesion)
- Επίπτωση (Impact)
- Καταλληλότητα (Appropriateness)
- (Ενωσιακή) Προστιθέμενη αξία (Added Value)
- Συμμετοχικότητα

Η εστίαση των αξιολογήσεων του Σχεδίου πραγματοποιείται στη βάση της λογικής της παρέμβασης του Προγράμματος (σύνδεση παρεμβάσεων/αναμενόμενων εκροών και αποτελεσμάτων) για τη διερεύνηση, αποτίμηση και αξιολόγηση της κάλυψης των αναπτυξιακών αναγκών μέσω της εκπλήρωσης των Ειδικών Στόχων που τέθηκαν. Επιπρόσθετα, η εστίαση των αξιολογήσεων που περιέχονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης υπαγορεύεται από τα ακόλουθα:

- Από τις κανονιστικές απαιτήσεις σε σχέση με τον προσανατολισμό και το περιεχόμενο των αξιολογήσεων.
- Από την ανάγκη κάλυψης ενός πλέγματος Οριζόντιων και Θεματικών Αξιολογήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις που προκύπτουν από το κανονιστικό πλαίσιο και τον χρονισμό των στοιχείων που δίνουν εισροή σε συγκεκριμένες αναφορές.
- Από τις κατευθύνσεις της ΕΥΣΣΑΕ και της ΕΥΣΕΚΤ
- Από τις κατευθύνσεις των περιφερειακών στρατηγικών και των σχεδίων δράσης ως προς τον ορισμό προτεραιοτήτων και την εξειδίκευση δράσεων.
- Από τους στόχους της Πολιτικής Συνοχής

Καλύπτοντας όλα τα προαναφερόμενα, οι αξιολογήσεις, στο παρόν Σχέδιο εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες:

1. Οριζόντιες αξιολογήσεις εφαρμογής και Έκθεση Σύνοψης των αποτελεσμάτων.
2. Θεματικές αξιολογήσεις που υλοποιούνται στοχευμένα και σε βάθος, καλύπτοντας τις Προτεραιότητες και τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος.
3. Αξιολόγηση της Στρατηγικής Επικοινωνίας και Δημοσιότητας του Π-ΔΜ 2021-2027.

Ειδικότερα, περιλαμβάνεται η διεξαγωγή των αξιολογήσεων που ακολουθούν:

1. **Δύο** οριζόντιες αξιολογήσεις εφαρμογής και **μία** Έκθεση Σύνοψης των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων. Οι αξιολογήσεις αυτές θα τροφοδοτήσουν με δεδομένα ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της υλοποίησης του Προγράμματος αλλά και ο σχεδιασμός του επόμενου Προγράμματος.
2. Θεματικές αξιολογήσεις εφαρμογής/αντικτύπου/επιπτώσεων (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+) (αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, επιπτώσεις) (**πέντε**, εκ των οποίων οι δύο θα διεξαχθούν οριζόντια από την ΕΥΣΕΚΤ). Οι θεματικές αυτές προκύπτουν από τα ευρήματα ερευνών και αξιολογήσεων αλλά και τη δόμηση του ίδιου του Προγράμματος. Οι αξιολογήσεις αυτές θα τροφοδοτήσουν με δεδομένα ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της υλοποίησης του τρέχοντος Προγράμματος και η ποιότητα του σχεδιασμού δράσεων της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου.
3. **Μία** Θεματική Αξιολόγηση της Στρατηγικής Επικοινωνίας και Δημοσιότητας.

Ο συνολικός αριθμός αξιολογήσεων του Σχεδίου ανέρχεται σε **οκτώ**:

A/A	Τίτλος Αξιολόγησης
1.	1η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία 2021-2027
2.	Αξιολόγηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
3.	2η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Π-ΔΜ 2021-2027
4.	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)

A/A	Τίτλος Αξιολόγησης
5.	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων ενίσχυσης του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας και των δράσεων της έξυπνης εξειδίκευσης
6.	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων επικοινωνίας και δημοσιότητας του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία
7.	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση των ευάλωτων γυναικών (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)
8.	Πολυθεματική αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων του Προγράμματος

Οι αξιολογήσεις καλύπτουν, μεταξύ άλλων, και τις βασικές υποχρεώσεις για αναφορές των αποτελεσμάτων τους στις ετήσιες επανεξετάσεις επιδόσεων/εκθέσεις προόδου καλύπτοντας τα βασικά ορόσημα επανεξέτασης/έκθεσης επιδόσεων που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060.

Τα δεδομένα που θα αξιοποιηθούν για την υλοποίηση του Σχεδίου Αξιολόγησης, και την εκπόνηση των αξιολογήσεων, θα προκύψουν από:

1. Θεωρητική αξιολόγηση με τη μέθοδο Ανάλυσης Λογικού Πλαισίου - Logical Framework Analysis
2. Αποτίμηση Δεικτών
 - α) δημοσιονομικών δεικτών σε σχέση με τις διατεθείσες δαπάνες: Δείκτες εισροών
 - β) δεικτών εκροών που συνδέονται με τις χρηματοδοτούμενες πράξεις: Δείκτες εκροών
 - γ) δεικτών αποτελεσμάτων που συνδέονται με την εν λόγω προτεραιότητα: Δείκτες αποτελεσμάτων
 - δ) δεικτών του Ενιαίου Εθνικού Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών.
3. Συστήματα παρακολούθησης της ΕΥΔ Π-ΔΜ και των δικαιούχων
4. Έρευνες πεδίου (πρωτογενείς και δευτερογενείς)
5. Αξιολόγηση των επιπτώσεων-Theory Based Analysis
6. Μελέτες που θα εκπονηθούν από τους δικαιούχους, ειδικές μελέτες που υποστηρίζουν το σχεδιασμό/εξειδίκευση και την ωρίμανση παρεμβάσεων
7. Δεδομένα από επίσημες στατιστικές αρχές, όπως ορίζεται για την παρακολούθηση και μέτρηση των δεικτών του Προγράμματος.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Σχεδίου Αξιολόγησης και των εμπεριεχομένων σε αυτό αξιολογήσεων ανέρχεται στο ποσό των 264.000€ μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ (ήτοι 327.360€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)

1.2 Executive Summary

The Western Macedonia Program 2021-2027 represents a key programming and funding tool in order to cover Region's major development needs and support the recovery and resilience actions against financial and covid-19 crisis. During the new programming period emphasis is given on the objectives of the Program, its intervention logic for achieving results as well as effectiveness, efficiency and impact evaluation. Logical framework analysis, objectives, outputs, results and impacts of the Program are important for the achievements assessment and the cohesion policy objectives, as the main EU investment policy. In the above, the Program contributes in a clear and measurable way.

The total budget of the program is EUR 394,110,958 (85% EU contribution and 15% National contribution). The European Regional Development Fund (ERDF) contribution is EUR 248,206,933 and the European Social Fund (ESF) contribution is EUR 86,787,378.

The coverage of the Region's development needs is pursued through the achievement of **five Policy Objectives**:

- a. a **more competitive and smarter** Europe by promoting innovative and smart economic transformation and regional ICT connectivity;
- b. a **greener**, low-carbon transitioning towards a net zero carbon economy and resilient Europe by promoting clean and fair energy transition, green and blue investment, the circular economy, climate change mitigation and adaptation, risk prevention and management, and sustainable urban mobility;
- c. a **more connected** Europe by enhancing mobility;
- d. a **more social and inclusive** Europe implementing the European Pillar of Social Rights;
- e. a **Europe closer to citizens** by fostering the sustainable and integrated development of all types of territories and local initiatives

The Program Strategy is reflected into 5 Priorities (plus 2 Technical Support Priorities), comprising 21 Specific Objectives.

In this framework, the Program's Evaluation Plan 2021-2027 has set the following targets:

- The improvement of the WM Program Evaluations planning and quality
- The provision of accurate information to both the decision makers and the MA
- The development of an evaluation framework for impact assessment
- The provision of the evaluation input needed for the annual performance review
- The provision of documented information and data, both for the MS as well as the EC, in order to improve the background for the synthesis of all findings
- The provision that all necessary resources are identified for the successful implementation and accomplishment of all WM Program Evaluations.

Through the Evaluation Plan it is also expected to identify whether, and to what extent, the implemented interventions cover Region's development needs, as described in the Program, using as Indicative key criteria:

- Effectiveness
- Efficiency
- Relevance
- Coherence
- Impact
- Appropriateness
- Added Value
- Participation

The evaluation is focused on the Program's Intervention Logic in order to investigate, assess and evaluate the coverage of the development needs through the Program's Specific Objectives fulfillment and the successful link

between: Specific Objectives→Results→Interventions→Outputs. Furthermore, the coverage of several other provisions were taken into consideration, such as:

- The EU Regulations and Guidance documents
- The need of horizontal and thematic evaluations coverage
- The guidance document of the «Special Service for the Coordination of Planning, Evaluation and Implementation» and the «Special Service for the Coordination of European Social Fund Actions»
- The Regional Strategies and Action Plans for prioritization and specialization
- The Cohesion Policy

Therefore, the evaluations consist of three main categories:

1. Horizontal Implementation Evaluations and Results Summary Report
2. Thematic Evaluations, targeted in depth evaluations covering all Priorities and Specific Objectives.
3. Communication Strategy Evaluation

More in specific the Evaluation Plan comprises the following:

1. **Two** Horizontal Implementation Evaluations and **one** Results Summary Report, which will provide useful data to improve not only the Program's implementation quality, but also the planning quality of the Next Program.
2. **Five** thematic impact/implementation evaluations (ERDF, ESF+) (*effectiveness, efficiency, impact*) (of which 2 will be conducted by the «Special Service for the Coordination of European Social Fund Actions»)
3. **One** Communication Strategy Evaluation

The overall number of evaluations within the Evaluation Plan is **eight**:

Number	Title
1.	1 st Mid-term Evaluation of the WM 2021-2027 Program
2.	Evaluation of the Integrated Territorial Development of WM urban and rural areas
3.	2 nd Mid-term Evaluation of the WM 2021-2027 Program
4.	Thematic Evaluation of interventions promoting Social Economy (horizontal evaluation: «Special Service for the Coordination of European Social Fund Actions»)
5.	Thematic Evaluation of actions supporting Region's economic and productive transformation and the Smart Specialisation strategy
6.	Thematic Evaluation of Program's Communication and Publicity Actions
7.	Thematic Evaluation of interventions supporting vulnerable women (horizontal evaluation: «Special Service for the Coordination of European Social Fund Actions»)
8.	Multi-thematic impact evaluation of the Program

The above mentioned evaluations are aligned with the reporting obligations, as they are scheduled in accordance with the milestones set by the Regulation (EU) No 2021/1060.

In order to successfully implement the evaluations described above, the Evaluation Plan will use methodologies and data resulting from:

1. The Logical Framework Analysis
2. Indicators' assessment
 - Input indicators,

- Output indicators,
 - Result indicators
 - The Indicators' National Monitoring System
3. MA' and beneficiaries' monitoring systems
 4. Field researches and secondary studies
 5. Studies supporting the design and implementation of specific interventions
 6. Theory Based Analysis
 7. Validated data from Official Authorities, as indicated in the Program.

The Evaluation Plan's overall budget is estimated up to the amount of 264,000€, VAT excluded, which is 327.360€ including VAT.

2 Στόχοι Σχεδίου Αξιολόγησης

2.1 Εισαγωγή

2.1.1 Το Πλαίσιο του Σχεδίου Αξιολόγησης

Η εκπόνηση και κατάθεση του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» ΕΣΠΑ 2021-2027, το αργότερο ένα έτος μετά την απόφαση για την έγκρισή του, αποτελεί υποχρέωση της Διαχειριστικής Αρχής (ΔΑ) του Προγράμματος¹. Κατά τη νέα περίοδο δίδεται έμφαση στους στόχους του Προγράμματος, στη λογική της παρέμβασης για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, στην αξιολόγηση του αντικτύπου αλλά και της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας. Η ανάλυση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας, της συνάφειας, της συνοχής και της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας αποτελούν σημαντικά κριτήρια της ορθότητας του σχεδιασμού των παρεμβάσεων στην πορεία επίτευξης των στόχων της Πολιτικής Συνοχής που είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ για μια εξυπνότερη, πιο «πράσινη», πιο διασυνδεδεμένη, πιο κοινωνική και πιο κοντά στους πολίτες Ευρώπη, με προσανατολισμό στην αντιμετώπιση της κρίσης, την οικονομική ανάκαμψη και τη μετάβαση στη μεταλινιτική περίοδο.

Το Σχέδιο Αξιολόγησης διαδραματίζει κεντρικό ρόλο καθώς αποτελεί το υπόβαθρο αλλά και το μέσο για την ενδυνάμωση της ποιότητας των αξιολογήσεων που εμπεριέχονται σε αυτό, την αποτελεσματική χρήση τους από τις Διαχειριστικές Αρχές, τη διευκόλυνση της ανταλλαγής γνώσεων και τελικά την ουσιαστική συνεισφορά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση τεκμηριωμένων επιμέρους προγραμμάτων και πολιτικών, ακολουθώντας την πρακτική που ακολουθήθηκε κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020. Το Σχέδιο Αξιολόγησης του Προγράμματος αποτελεί στρατηγικό έγγραφο που συνοδεύει το Πρόγραμμα σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του, αντικατοπτρίζοντας και ενισχύοντας τη λογική της παρέμβασης του Προγράμματος, η οποία αποτελεί και τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η αιτιολόγηση των αξιολογήσεων που θα επιλεγούν να πραγματοποιηθούν. Τα ανωτέρω τεκμηριώνουν ακόμη περισσότερο την ανάγκη προσεκτικής προετοιμασίας και το σχεδιασμό αξιολογήσεων υψηλής ποιότητας.

Το πλαίσιο του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 υπαγορεύεται από τις διατάξεις του **Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 24ης Ιουνίου 2021, σχετικά με τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (στο εξής ΚΚΔ). Οι νέες γενικές διατάξεις σχετικά με την Αξιολόγηση αναφέρονται στα άρθρα: 18 και 38 κ.επ. του ανωτέρω Κανονισμού. Παράλληλα, υφίστανται και ειδικοί κανόνες ως προς τις αξιολογήσεις για κάθε Ταμείο:

1. **Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013
2. **Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής

Σημειώνεται επίσης ότι η προσέγγιση των Κανονισμών της Πολιτικής Συνοχής για την περίοδο 2021-2027 χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη εστίαση στα αποτελέσματα (result oriented approach):

- με απαίτηση σαφούς αποτύπωσης της λογικής της παρέμβασης του Προγράμματος και της στοχοθέτησής του, ειδικά των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, ώστε κατά την αξιολόγηση η επίπτωση ή το αποτέλεσμα να συνδέονται άμεσα με τη δράση που τα προκάλεσε
- με αποσύνδεση των αποτελεσμάτων της παρέμβασης από τη συμβολή άλλων παραγόντων, για να γίνει απολύτως κατανοητός ο τρόπος λειτουργίας του Προγράμματος

¹ Όπως και για το σύνολο των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία την προγραμματική περίοδο 2021-2027

- με ορισμό εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων και θέσπιση ενδιάμεσων οροσήμων και στόχων για το τέλος της περιόδου με πλαίσιο επίδοσης.

Η προσέγγιση αυτή, περιλαμβάνει σαφέστερη διάκριση των λειτουργιών:

- της παρακολούθησης (monitoring), και ειδικότερα με τη συστηματική παραγωγή ποσοτικών δεδομένων της υλοποίησης, τη λειτουργία της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος, τη διενέργεια ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων (2025), την εκπόνηση των εκθέσεων υλοποίησης, την παρακολούθηση των δαπανών και των εκροών, την εξέλιξη της προόδου των δεικτών αποτελέσματος κλπ, και
- της αξιολόγησης (evaluation), με υποχρεωτική κατάρτιση του Σχεδίου Αξιολόγησης και παρακολούθησης των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων (follow-up), με μεγαλύτερη έμφαση στην αξιολόγηση αντικτύπου/επιπτώσεων (impact evaluation), ιδίως του κοινωνικού, οικονομικού και εδαφικού αντικτύπου στην περίπτωση του ΕΤΠΑ, του ΕΚΤ+, του Ταμείου Συνοχής και του ΕΤΘΑΥ (αναδρομική αξιολόγηση το 2031), αλλά και με ιδιαίτερη σημασία να αποδίδεται στην αξιολόγηση της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας η οποία εισάγει κατά τη νέα Π.Π. το αξιολογικό κριτήριο του εντοπισμού των αλλαγών που μπορούν λογικά να αποδοθούν στην παρέμβαση της ΕΕ, πέραν αυτών που θα μπορούσαν εύλογα να αναμένονται από τις εθνικές δράσεις των κρατών μελών.

Με βάση τα παραπάνω καθίσταται σαφής ο σκοπός της Ε.Ε. για διάκριση των καθαρών αποτελεσμάτων μίας συγχρηματοδοτούμενης παρέμβασης από άλλους παράγοντες ώστε να είναι δυνατή η όσο το δυνατόν καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας του Προγράμματος.

Στη νέα Π.Π. υπογραμμίζεται και η ανάγκη για συνθετική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων σε επίπεδο προγραμμάτων, ώστε, συνδυαστικά με την αξιολόγηση με βάση τις τιμές επίτευξης δεικτών σε επίπεδο παρεμβάσεων, να εξετάζεται γιατί συνέβη κάτι (ο ρόλος της παρέμβασης του Προγράμματος) και, αν αυτό είναι δυνατόν, πόσο έχει αλλάξει κάτι ως συνέπεια των παρεμβάσεων (αναφορά).

Η εκπόνηση του Σχεδίου Αξιολόγησης έγινε σύμφωνα με το Έγγραφο Εργασίας 4 «**Οδηγίες εκπόνησης Σχεδίων Αξιολόγησης Προγραμμάτων της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027**» της ΕΥΣΣΑΕ και ΕΥΣΕΚΤ και το **συντονισμό και τις κατευθύνσεις των ΕΥΣΣΑΕ/ΕΥΣΕΚΤ** του Υπουργείου Οικονομικών.

2.1.2 Αναφορά στο Πρόγραμμα και στα Ταμεία που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης

Το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» (Π-ΔΜ) 2021-2027 αποτελεί βασικό εργαλείο προγραμματισμού και χρηματοδότησης για την κάλυψη σημαντικών αναπτυξιακών αναγκών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Ο συνολικός προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 394.110.958 ευρώ. Το 85% του ποσού αποτελεί την Κοινοτική Στήριξη (334.994.311 ευρώ) και το 15% την Εθνική Συμμετοχή (59.116.647 ευρώ). Το μεγαλύτερο μέρος της Κοινοτικής Στήριξης, δηλαδή το ποσό των 248.206.933 ευρώ προέρχεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το ποσό των 86.787.378 ευρώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Το Πρόγραμμα σχεδιάστηκε μέσα σε ένα καθορισμένο προγραμματικό πλαίσιο το οποίο εκτός από τους 5 καθορισμένους Στόχους Πολιτικής (ΣΠ) και τους συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάνει και ένα πλήθος άλλων προϋποθέσεων και απαιτήσεων, όπως η θεματική συγκέντρωση πόρων, η ύπαρξη ενός πλαισίου επιδόσεων και ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων (το 2025), και η εκπλήρωση ενός συνόλου αναγκαίων όρων που αφορούν το θεσμικό ή στρατηγικό πλαίσιο για την απρόσκοπτη χρηματοδότηση από την Ε.Ε..

Το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 εγκρίθηκε στις 5/09/2022 από τους αρμόδιους Επιτρόπους Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής και Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Κοινωνικής Ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με αριθμό απόφασης C(2022)6507.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει μακρά εμπειρία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πολυετών αναπτυξιακών δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεδομένου ότι συμμετέχει ως Περιφέρεια σε Προγράμματα από το 1989. Στην πράξη, ωστόσο, οι προγραμματικές επιλογές της ΠΔΜ προσδιορίζονται σε σημαντικό βαθμό από τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες του ευρύτερου “θεσμικού περιβάλλοντος” του ΕΣΠΑ, δεδομένου ότι η πολιτική συνοχής σε περιφερειακό επίπεδο δεν είναι μια αυτόνομη δημόσια πολιτική, αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά και υποστηρικτικά προς τις άλλες δημόσιες πολιτικές που ασκούνται εντός (και εκτός) τομεακών Προγραμμάτων και βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη στήριξη περιφερειακών προτεραιοτήτων από κεντρικές παρεμβάσεις.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, το Π-ΔΜ 2021-2027 καλείται να συνδράμει καθοριστικά, αφενός, στην αντιμετώπιση των αναγκών της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάκαμψη τόσο από τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 όσο και από τις επιπτώσεις της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, καθώς επίσης και των αναγκών της μετάβασης στη μεταλιγνιτική περίοδο και, αφετέρου, στην ανάδειξη των ιδιαίτερων αναπτυξιακών της χαρακτηριστικών με έμφαση στην αντιμετώπιση της ανεργίας, μέσα από στοχευμένες και προσεκτικά επιλεγμένες παρεμβάσεις που θα αποφέρουν σημαντική προστιθέμενη αξία και θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ 2021-2027 και ιδίως των Στόχων Πολιτικής (ΣΠ) 2021-2027, οι οποίοι αφορούν σε:

1. μια **εξυπνότερη** Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού
2. μια **πιο πράσινη** Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων
3. μια **πιο διασυνδεδεμένη** Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων
4. μια **πιο κοινωνική** Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων
5. μια Ευρώπη **πιο κοντά στους πολίτες της** μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας πρόκειται να ενισχυθεί και με επιπλέον πόρους:

- από τις δράσεις, κατά κύριο λόγο, του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης,
- από τις δράσεις των τομεακών προγραμμάτων: Ανταγωνιστικότητα, Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Μεταφορές, Πολιτική Προστασία, Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων
- από τις δράσεις προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Η Στρατηγική του Π-ΔΜ διαμορφώθηκε λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες, τις προκλήσεις και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ΠΔΜ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονιστικού Πλαισίου για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 και των σχετικών εγκυκλίων του Υπουργείου Οικονομικών (πρώην Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων), τις κατευθύνσεις της Επιτροπής όπως προκύπτουν και την εκτενή διαβούλευση που προηγήθηκε, τις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές που πηγάζουν από το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027) και τα Εθνικά Σχέδια Δράσεων. Παράλληλα το ΕΣΠΑ 2021-2027 συνοδεύεται από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που εστιάζει στη στήριξη της Ευρωπαϊκής οικονομίας έναντι της κρίσης.

Σε επίπεδο Στρατηγικών και Πολιτικών της Ε.Ε., η Στρατηγική του Π-ΔΜ 2021-2027 παρουσιάζει συνάφεια/συμβατότητα με αρχές και στόχους:

- της Στρατηγικής για τις ΜΜΕ
- της νέας Βιομηχανικής Στρατηγικής της ΕΕ
- της «Ψηφιακής Πυξίδας» 2030
- της Στρατηγικής για τη Βιώσιμη και Έξυπνη Κινητικότητα
- της Ευρωπαϊκής Ατζέντας Δεξιοτήτων
- του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων
- της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας

Οι πολλαπλές απαιτήσεις συμμόρφωσης του αναπτυξιακού σχεδιασμού, καθώς και οι επιμέρους προϋποθέσεις εκπλήρωσης, επιδρούν στη βάση μιας παρεμβατικής λογικής που αναλύεται σε «**προκλήσεις → δυνατότητες → επιτεύγματα έως σήμερα → ανάγκες → στόχοι → παρεμβάσεις → πόροι**» σε επίπεδο προτεραιότητας. Η στρατηγική του Π-ΔΜ 2021-2027 καλείται να συνυπολογίσει, να συνδυάσει και να συνθέσει τις ανωτέρω

απαιτήσεις και προϋποθέσεις με ισορροπημένο, σαφή και αξιόπιστο τρόπο, διασφαλίζοντας παράλληλα την δέουσα έμφαση στην επίτευξη στόχων και σύνδεση της χρηματοδότησης με την αποτελεσματικότητα. Υπό το πρίσμα αυτό, η Λογική της Παρέμβασης του Προγράμματος εστιάζει στα αποτελέσματα και αποτυπώνεται με τη χρήση δεικτών εκρών και αποτελέσματος και τη συμβολή στην ανάπτυξη του Ενιαίου Εθνικού Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών που προήλθαν από τη δομή των στόχων, των προτεραιοτήτων και των επιμέρους δράσεων του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα δομείται σε πέντε (5) Προτεραιότητες και δύο (2) Προτεραιότητες Τεχνικής Βοήθειας, περιλαμβάνοντας συνολικά 21 Ειδικούς Στόχους. Η κατανομή των πόρων του Προγράμματος ανά Προτεραιότητα, όπως εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει ως εξής:

Προτεραιότητες	Προϋπ/σμός (εκ. €)
Π1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας	40,0
Π2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης	79,6
Π3: Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας	38,9
Π4Α: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)	57,7
Π4Β: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	100,0
Π5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου	70,6
Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)	5,2
Τεχνική Βοήθεια (ΕΚΤ)	2,1
ΣΥΝΟΛΟ	394,1

Ειδικότερα, η δομή του Προγράμματος για τις Προτεραιότητες 1-5 παρουσιάζεται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος ή ειδική προτεραιότητα*
Π1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας	RSO1.1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών
	RSO1.2. Αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις εταιρείες, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές
	RSO1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων
Π2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης	RSO2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
	RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα
	RSO2.5. Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού
	RSO2.6. Προαγωγή της μετάβασης σε κυκλική οικονομία και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία
Π3: Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας	RSO3.2. Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα
Π4Α: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)	RSO4.2. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης
	RSO4.5. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας
	RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία
Π4Β: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.
	ESO4.4. Προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία
	ESO4.6. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες
	ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής,

	καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων
	ESO4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών
	ESO4.10. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά
	ESO4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης: εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες: βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.
	ESO4.12. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών
Π5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου	RSO5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές
	RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών

2.1.3 Περιγραφή των βασικών αναγκών και προβλημάτων που καλείται να αντιμετωπίσει το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027

Στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 το Π-ΔΜ επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις ακόλουθες ανάγκες και προκλήσεις, όπως εξειδικεύονται στο Π-ΔΜ μέσα από 5 Προτεραιότητες (και 2 Προτεραιότητες Τεχνικής Βοήθειας), που περιλαμβάνουν 21 Ειδικούς Στόχους (ΕΣ):

Π 1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας

Οι βασικές ανάγκες που έχουν αναγνωριστεί για την Περιφέρεια αφορούν σε:

- Ενίσχυση των δημόσιων υποδομών ΕΤΑΚ
- Διασύνδεση δημόσιων δομών και αποτελεσμάτων ΕΤΑΚ με την επιχειρηματικότητα
- Ενίσχυση των δαπανών επιχειρήσεων σε ΕΤΑΚ
- Δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης καινοτόμων/νεοφυών επιχειρήσεων και περιφερειακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος
- Βελτίωση πρόσβασης επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση
- Ψηφιακή αναβάθμιση δημόσιων υπηρεσιών, ενίσχυση της προσβασιμότητάς τους στα ΑμεΑ, και αξιοποίηση δημόσιων δεδομένων
- Διασφάλιση ευρυζωνικής πρόσβασης υψηλής ταχύτητας σε δημόσιες υπηρεσίες και επιχειρήσεις
- Βελτίωση της ψηφιακής επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων
- Υποστήριξη διαφοροποίησης επιχειρήσεων που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση

- Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων για την υποστήριξη της καινοτομίας, της εξωστρέφειας και του ψηφιακού μετασχηματισμού

Από το Π-ΔΜ θα στηριχθούν τοπικού χαρακτήρα ερευνητικές υποδομές και στοχευμένες ενισχύσεις σε ΜΜΕ που θα καλύπτουν τις προτεραιότητες από την διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο. Ειδικότερα στο πλαίσιο των ακόλουθων Ειδικών Στόχων θα υλοποιηθούν οι ενδεικτικές δράσεις:

ΕΣ 1.1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων Τεχνολογιών:

- Ενίσχυση των υποδομών και δομών στήριξης της ΕΤΑΚ
- Ενίσχυση έρευνας επιχειρήσεων - ερευνητικών φορέων με έμφαση σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

ΕΣ 1.2. Αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις εταιρείες, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές:

- Ενίσχυση ανάπτυξης εφαρμογών και υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις

ΕΣ 1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων:

- Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων

Π 2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης

Οι βασικές ανάγκες που έχουν αναγνωριστεί για την Περιφέρεια αφορούν σε:

- Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας για την αντιμετώπιση των κλιματικών συνθηκών με έναν περισσότερο οικονομικά και οικολογικά τρόπο
- Ενίσχυση της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχ/σης των πλημμυρικών φαινομένων, δασικών πυρκαγιών και άλλων φυσικών κινδύνων
- Επέκταση –αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης, διαχ/σης λυμάτων και υποστήριξη δράσεων διαχ/σης των υδατικών πόρων με την ενσωμάτωση σύγχρονων πρακτικών και τεχνολογικών εργαλείων, με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης των υδατικών σωμάτων και την επίτευξη των στόχων του Σχ. Διαχ/σης
- Προώθηση της κυκλικής οικον. μέσα από την ολοκληρωμένη διαχείριση και τη διαλογή στην πηγή των απορριμμάτων
- Υποστήριξη των μηχανισμών επιτήρησης, διαχ/σης και προστασίας της βιοποικιλότητας, των προστατευόμενων περιοχών και της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης τους
- Υποστήριξη παρεμβάσεων αποκατάστασης και αξιοποίησης του περιβάλλοντος σε αστικά κέντρα και υποβαθμισμένες περιοχές και της παρακολούθησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του θορύβου μέσα και από την ενίσχυση των επιλογών κινητικότητας στα κύρια αστικά κέντρα και προώθηση της ηλεκτροκίνησης.

Το Π-ΔΜ θα συμβάλλει στην κάλυψη των ως άνω αναγκών. Ειδικότερα στο πλαίσιο των ακόλουθων Ειδικών Στόχων θα υλοποιηθούν οι ενδεικτικές δράσεις:

ΕΣ 2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου:

- Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημόσιων υποδομών

ΕΣ 2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα:

- Ενίσχυση της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχείρισης των φυσικών κινδύνων

ΕΣ 2.5. Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού:

- Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης.
- Δράσεις των μέτρων τού Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας.

- Δράσεις υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων

ΕΣ 2.6. Προαγωγή της μετάβασης σε κυκλική οικονομία και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία:

- Προώθηση δράσεων πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων

Π 3: Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας

Οι βασικές ανάγκες που έχουν αναγνωριστεί για την Περιφέρεια αφορούν σε:

- Ολοκλήρωση άξονα ΔΕΔ-Μ Νίκης Φλώρινας – Κοζάνη – όρια Ν. Λάρισας
- Αναβάθμιση σιδηροδρομικής σύνδεσης με το λιμάνι της Θεσ/νίκης (ΔΕΔ-Μ)
- Ολοκλήρωση σιδηροδρομικής σύνδεσης με Αλβανία (ΔΕΔ-Μ)
- Βελτίωση των οδικών συνδέσεων απομακρυσμένων και τουριστικών περιοχών
- Αναβάθμιση / κατασκευή του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου και βελτίωση επιπέδου οδικής ασφάλειας
- Διαφοροποίηση και εξειδίκευση ρόλου των δύο αεροδρομίων και βελτίωση της προσβασιμότητάς
- Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων για την υποστήριξη της καινοτομίας, της εξωστρέφειας και του ψηφιακού μετασχηματισμού τους σε επιβάτες με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις
- Υποστήριξη ανάπτυξης εμπορευματικών κέντρων
- Δημιουργία δικτύου προσβάσιμων σε όλους αστικών και υπεραστικών μεταφορών

Το Π-ΔΜ θα συμβάλλει στην κάλυψη των ως άνω αναγκών. Ειδικότερα στο πλαίσιο των ακόλουθων Ειδικών Στόχων θα υλοποιηθούν οι ενδεικτικές δράσεις:

ΕΣ 3.2. Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα:

- Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες

Π 4: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας

Οι βασικές ανάγκες που έχουν αναγνωριστεί για την Περιφέρεια αφορούν σε:

- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ιδίως για νέους και γυναίκες
- Προώθηση και αξιοποίηση της κοινω. οικονομίας
- Υποστήριξη της εργασιακής μετάβασης του εργατικού δυναμικού που πλήττεται από την απολιγνίτοποίηση
- Κατάρτιση και επανακατάρτιση εργατικού δυναμικού στις νέες ευκαιρίες της ενεργειακής μετάβασης και τους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης
- Ενίσχυση των δικτύων κοινω. ασφάλειας ιδίως για όσους αντιμετωπίζουν κενά πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, και τα πλέον ευπαθή άτομα, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικά μη ενεργών
- Προώθηση της ισότητας των φύλων και εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- Προώθηση της δια βίου μάθησης και η διεύρυνση της πρόσβασης στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση στις ευάλωτες ομάδες (π.χ. άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, Ρομά, κ.α.)
- Ενίσχυση της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και της κοινω. ένταξής τους
- Υποστήριξη των απομακρυσμένων κοινοτήτων και αντιμετώπιση των δυσκολιών της χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας
- Εξασφάλιση πρόσβασης σε κοινω. υπηρεσίες για τις πλέον άπορες και ευπαθείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία

- Ανάπτυξη υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης
- Ενίσχυση υποδομών και εξοπλισμού μονάδων υγείας και βελτίωση της προσβασιμότητάς τους σε ΑμεΑ ή/και χρόνιες παθήσεις
- Ενίσχυση λειτουργίας υποδομών κοινων. φροντίδας-πρόνοιας
- Ολοκλήρωση των υποδομών του Πανεπιστημίου ΔΜ
- Ενίσχυση εξοπλισμού και εγκαταστάσεων σχολικών μονάδων και βελτίωση της προσβασιμότητάς τους σε άτομα με αναπηρία
- Ανάδειξη, οργάνωση και προώθηση των τουριστικών πόρων και προορισμών
- Ενίσχυση της προσβασιμότητας των τουριστικών και πολιτιστικών πόρων από όλους

Το Π-ΔΜ θα συμβάλλει στην κάλυψη των ως άνω αναγκών. Ειδικότερα στο πλαίσιο των ακόλουθων Ειδικών Στόχων θα υλοποιηθούν οι ενδεικτικές δράσεις:

Π 4Α: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)

ΕΣ 4.2. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης:

- Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών σχολικής εκπαίδευσης
- Βελτίωση της προσβασιμότητας και της ισότιμης πρόσβασης στη σχολική εκπαίδευση μαθητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Βελτίωση προσβασιμότητας και της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση φοιτητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

ΕΣ 4.5. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας:

- Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών υγείας
- Ενίσχυση / αναβάθμιση του υγειονομικού εξοπλισμού των υποδομών Υγείας
- Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών κοινωνικής μέριμνας

ΕΣ 4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία:

- Προστασία, ανάδειξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού
- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης

Π 4Β: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)

ΕΣ 4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας:

- Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
- Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
- Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ)
- Δράσεις στήριξης υφιστάμενων / νέων κοινωνικών επιχειρήσεων (ΚΑΛΟ)

ΕΣ 4.4. Προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία:

- Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

ΕΣ 4.6. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες:

- Υποστήριξη μαθητών ΑμεΑ και μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

ΕΣ 4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων:

- Υποστήριξη παρεμβάσεων ισότιμης πρόσβασης φοιτητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην Ανώτατη Εκπαίδευση
- Δράσεις για τη συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων στην ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς
- Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης

ΕΣ 4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών:

- Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας

ΕΣ 4.10. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά:

- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ένταξης των Ρομά στην αγορά εργασίας
- Δράσεις υποστήριξης των Ρομά για τη βελτίωση συνθηκών διαβίωσης ή/και μετεγκατάστασης
- Παρεμβάσεις ενίσχυσης νηπίων, παιδιών/εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις

ΕΣ 4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης:

- Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης
- Ενίσχυση δομών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών
- Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών
- Ενίσχυση δομών παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε τοπικό επίπεδο
- Ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας
- Ενίσχυση υπηρεσιών δημόσιας υγείας
- Ενίσχυση υπηρεσιών ψυχικής υγείας
- Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων
- Υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας (LTC)
- Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ατόμων που χρήζουν ειδικής φροντίδας

- Δράσεις αποϊδρυματοποίησης παιδιών

ΕΣ 4.12. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών:

- Δράσεις αντιμετώπισης του κινδύνου αποκλεισμού παιδιών και εφήβων σε υποβαθμισμένες / απομακρυσμένες περιοχές
- Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας
- Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα και οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.

Π 5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου

Οι βασικές ανάγκες που έχουν αναγνωριστεί για την Περιφέρεια αφορούν σε:

- Αστική αναζωογόνηση και αναβάθμιση των δημόσιων χώρων στις πόλεις με πρόσβαση για όλους, της ελεύθερης κινητικότητας στα άτομα με κινητικά προβλήματα, της προστασίας των ευάλωτων χρηστών των οδών και βελτίωση της ανθεκτικότητας των αστικών κέντρων
- Πολιτιστική και δημιουργική αναβάθμιση του δημόσιου χώρου, branding πόλεων και οργάνωση του τουριστικού προϊόντος σε σύνδεση με την ευρύτερη περιοχή
- Πράσινη μετάβαση των πόλεων με παρεμβάσεις για έξυπνη ενέργεια, βιώσιμη κινητικότητα, προώθηση της κυκλικής οικον., ηλεκτροκίνηση αστικών συγκοινωνιών
- Ολοκληρωμένα σχέδια αντιμετώπισης αλληλεξαρτώμενων προκλήσεων σε επίπεδο “λειτουργικών περιοχών”, όπως είναι, οι λίμνες, τα ποτάμια ή οι ορεινοί όγκοι
- Αποτελεσματικός συνδυασμός των μέσων (ΕΣΠΑ, ΤΑΑ, Πόρος, ΤΔΜ) σε χωρικό επίπεδο, με στόχο την αποφυγή διάσπασης του σχεδιασμού, επικαλύψεων ή καθυστερήσεων.
- Επαναπροσδιορισμός του τουριστικού προϊόντος προσβάσιμου σε όλους μέσω ολοκληρωμένων χωρικά προσεγγίσεων, δικτύωση περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος και δικτύωση με άλλους γειτονικούς “δημοφιλείς” προορισμούς.

Το Π-ΔΜ θα συμβάλλει στην κάλυψη των ως άνω αναγκών. Ειδικότερα στο πλαίσιο των ακόλουθων Ειδικών Στόχων θα υλοποιηθούν οι ενδεικτικές δράσεις:

ΕΣ 5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές:

- Ενίσχυση ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης
- Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών
- Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων
- Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των οχημάτων των μέσων μαζικής μεταφοράς
- Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας
- Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας
- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης
- Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ

ΕΣ 5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών:

- Δράσεις Ενεργειακής Αναβάθμισης Δημόσιων Υποδομών
- Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης
- Υποδομές διαχείρισης αστικών λυμάτων για την προστασία των υδάτινων αποδεκτών

- Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων
- Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση των περιοχών Natura 2000
- Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης και της βιοποικιλότητας
- Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας
- Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας
- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης
- Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού
- Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ

Π 6: Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ):

- Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης
- Δράσεις αξιολόγησης και εκπόνησης μελετών
- Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος
- Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας του προγράμματος

Π 7: Τεχνική Βοήθεια (ΕΚΤ+):

- Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης
- Δράσεις αξιολόγησης και εκπόνησης μελετών
- Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος
- Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας του προγράμματος

Η χρηματοδότηση των παρεμβάσεων που θα συμβάλλουν στην κάλυψη των ως άνω αναγκών θα καλυφθεί από πόρους των Προτεραιοτήτων του Π-ΔΜ 2021-2027, όπως τους ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και από τα αντίστοιχα τομεακά προγράμματα και άλλα προγράμματα (HORIZON EUROPE, LIFE κ.α.).

Ειδικότερα, το Π-ΔΜ 2021-2027 καλείται να στηρίξει το **Αναπτυξιακό Όραμα** της Περιφέρειας για τη διαμόρφωση ενός **νέου, ενισχυμένου και διακριτού ρόλου** της Δυτικής Μακεδονίας στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον **με επίκεντρο τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης** μέσω:

- ➔ του **οικονομικού μετασχηματισμού** της περιφερειακής οικονομίας με όρους βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας,
- ➔ της στήριξης της **καθαρής ενέργειας** και της **πράσινης βιώσιμης ανάπτυξης** και **ολοκληρωμένης ανάπτυξης** των αστικών περιοχών και των περιοχών υπαίθρου και
- ➔ της δημιουργίας υψηλού επιπέδου **κοινωνικής συνοχής**

2.1.4 Περιγραφή της γενικής εικόνας των αξιολογήσεων που θα πραγματοποιηθούν

Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω, το **Σχέδιο Αξιολόγησης** καλείται να αναγνωρίσει τη λογική της παρέμβασης του Προγράμματος και να εισηγηθεί ένα πλέγμα αξιολογήσεων που θα καλύψουν τις ακόλουθες απαιτήσεις:

1. Την πλήρη εναρμόνιση με το κανονιστικό πλαίσιο για την αξιολόγηση, όπως αυτό έχει συνοπτικά περιγραφεί προγενέστερα
2. Την ανάγκη παροχής στοιχείων για την κάλυψη των απαιτήσεων σχετικά με την επανεξέταση των επιδόσεων του Προγράμματος
3. Την ανάγκη παροχής στοιχείων για την πορεία των δεικτών σε σχέση με εκροές, αποτελέσματα και επιπτώσεις

4. Την περιγραφή και ανάλυση των αξιολογήσεων της εφαρμογής του Προγράμματος (οριζόντιες αξιολογήσεις) με στόχο να αποτιμηθεί η πορεία υλοποίησης του Προγράμματος σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, να διευκολυνθεί ενδεχόμενη αναθεώρηση αλλά και να παρουσιαστεί η σύνοψη των αποτελεσμάτων όλων των επιμέρους αξιολογήσεων το 2029.
5. Την περιγραφή και ανάλυση της αξιολόγησης της στρατηγικής επικοινωνίας και δημοσιότητας του Προγράμματος κατά την ίδια χρονική περίοδο, ώστε ένα υφίσταται υπόβαθρο για τυχόν βελτιώσεις σε δράσεις και σε χρήση μέσων.
6. Την περιγραφή και ανάλυση της πολυθεματικής αξιολόγησης επιπτώσεων το 2029
7. Την περιγραφή και ανάλυση των υπόλοιπων θεματικών αξιολογήσεων επιλεγμένων δράσεων του Προγράμματος

Τα κριτήρια που θα καθοδηγήσουν τις ανωτέρω αξιολογήσεις, αποτελώντας τα κριτήρια αξιολόγησης των παρεμβάσεων αλλά και ολόκληρου του Προγράμματος, θα είναι τα ακόλουθα (κατά περίπτωση):

- Αποτελεσματικότητα (Effectiveness)
- Αποδοτικότητα (Efficiency)
- Συνάφεια (Relevance)
- Συνοχή (Cohesion)
- Επίπτωση (Impact)
- Καταλληλότητα (Appropriateness)
- (Ενωσιακή) Προστιθέμενη αξία (Added Value)
- Συμμετοχικότητα

Η σύνδεση των ως άνω κριτηρίων με το είδος της αξιολόγησης (εφαρμογής και θεματικές) που περιέχονται στο παρόν Σχέδιο Αξιολόγησης, αποτυπώνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Είδος Αξιολόγησης	Κριτήρια που θα εφαρμοστούν
Οριζόντιες Αξιολογήσεις Εφαρμογής (ενδιάμεσες)	αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, καταλληλότητα, συνάφεια, συνοχή, συμμετοχικότητα
Θεματικές Αξιολογήσεις (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ)	αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, συνάφεια, συνοχή προστιθέμενη αξία, καταλληλότητα και συμμετοχικότητα (το τελευταίο για την αξιολόγηση των ΟΧΕ-BAA) επιπτώσεις (για την πολυθεματική επιπτώσεων)
Αξιολόγηση της Στρατηγικής Επικοινωνίας και Δημοσιότητας	αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, καταλληλότητα, συνάφεια

2.2 Εστίαση των Αξιολογήσεων

2.2.1 Στόχοι του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος

Η εκπόνηση του Σχεδίου Αξιολόγησης αποτελεί τη βάση ώστε να μπορέσουν να σχεδιαστούν και να πραγματοποιηθούν ποιοτικές αξιολογήσεις, οι οποίες να αποτελέσουν χρήσιμο οδηγό και να παράξουν σημαντική γνώση για τα πραγματικά αποτελέσματα των παρεμβάσεων και τελικά να συμβάλλουν στο σχεδιασμό και την υλοποίηση μελλοντικά εμπεριστατωμένων (evidence based) παρεμβάσεων.

Το Σχέδιο Αξιολόγησης έχει ως στόχο:

- τη βελτίωση του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και της ποιότητας των αξιολογήσεων μέσω σωστού σχεδιασμού, περιλαμβάνοντας τον προσδιορισμό και τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων

- την ανάπτυξη πλαισίου για το καθορισμό των συστημάτων διασφάλισης της αναγκαίας πληροφορίας και δεδομένων που θα τροφοδοτήσουν τις αξιολογήσεις
- τη διαμόρφωση ενός πλαισίου για το σχεδιασμό αξιολογήσεων επιπτώσεων
- τη διασφάλιση του ότι οι αξιολογήσεις θα παρέχουν τις αναγκαίες εισροές για την κατάρτιση των ετήσιων εκθέσεων υλοποίησης
- τη διευκόλυνση της Επιτροπής στο να συνθέσει τα ευρήματα από τα διαφορετικά Κράτη Μέλη και να επικοινωνήσει τα διαθέσιμα στοιχεία, μέσω των αντίστοιχων αξιολογήσεων που περιλαμβάνει
- τη διασφάλιση ότι έχουν προβλεφθεί οι κατάλληλοι πόροι για τη ολοκλήρωση των αξιολογήσεων.

Το Σχέδιο Αξιολόγησης έχει επίσης ως στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του Προγράμματος και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής των γνώσεων σχετικά με το ποιο είναι το αποτέλεσμα στα διαφορετικά πεδία πολιτικής. Επιπλέον, το Σχέδιο υποστηρίζει, μέσω των επιμέρους αξιολογήσεων:

1. τη διαμόρφωση συνολικών συμπερασμάτων για τη συνεισφορά επιλεγμένων προτεραιοτήτων και ειδικών στόχων
2. τη διαμόρφωση συμπερασμάτων σε σχέση με την επίπτωση του Προγράμματος στο πέρας της Προγραμματικής Περιόδου (2029)

ενώ λαμβάνει υπόψη ότι οι προτεινόμενες σε αυτό αξιολογήσεις θα είναι διαθέσιμες έγκαιρα, ώστε να δώσουν την απαραίτητη πληροφορία που θα πρέπει να περιληφθεί στις ετήσιες εκθέσεις και στις εκθέσεις προόδου, σε σχέση με τα αποτελέσματα του Προγράμματος.

Σημαντική στόχευση των αξιολογήσεων που προτείνονται στο παρόν Σχέδιο σχετίζεται και με την ανάγκη τροφοδότησης με επαρκή και τεκμηριωμένη πληροφόρηση (εκροές και αποτελέσματα αξιολογήσεων) σε δύο κρίσιμες περιόδους:

- κατά τη φάση της υλοποίησης του Προγράμματος,
- κατά τη φάση του σχεδιασμού της επόμενης προγραμματικής περιόδου (πολυθεματικές αξιολογήσεις 2029).

2.2.2 Αναφορά σε αξιολογήσεις προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και μελέτες που συνέβαλαν στη βελτίωση του προγραμματισμού στην περίοδο 2021-2027

Για την εκπλήρωση των στόχων του Σχεδίου, κυρίως ως προς τη διαμόρφωση της λογικής της παρέμβασης του ίδιου του Σχεδίου πλέον και της επιλογής των θεμάτων αξιολόγησης, εκτιμάται και αξιοποιείται η σύνθεση των ευρημάτων των Αξιολογήσεων, η οποία παρουσιάζει με συνοπτικό και κωδικοποιημένο τρόπο το σύνολο των αξιολογήσεων που διενεργήθηκαν για το ΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020. Διαρθρώνεται σε τρία Μέρη:

1. Το πρώτο μέρος παρέχει μια επισκόπηση των αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν για το ΕΠ.
2. Το δεύτερο μέρος συγκεντρώνει τα ευρήματα από κάθε αξιολόγηση. Τα ευρήματα θα πρέπει να συνδέονται με δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων και προτείνεται να αναλύονται ανά άξονα προτεραιότητας και ανά επενδυτική προτεραιότητα.
3. Το τρίτο μέρος περιλαμβάνει την εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων σχετικά με τα πορίσματα της αξιολόγησης αναφορικά με τα επιτεύγματα του ΕΠ, όπως προκύπτει από όλες τις αξιολογήσεις που πραγματοποιήθηκαν (με βάση τις πληροφορίες που παρέχονται στη δεύτερη ενότητα).

1^{ον} Η Σύνθεση αξιολογήσεων του ΠΕΠ ΔΜ 2014-2020 παρουσιάζει τα αποτελέσματα οκτώ (8) αξιολογήσεων συνολικού προϋπολογισμού 335.132 € που αφορούν το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 που υλοποιήθηκαν και ολοκληρώθηκαν στη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 και έως 31/12/2022. Από τις οκτώ συνολικά αξιολογήσεις:

- Οι τέσσερις (4) αξιολογήσεις συνολικού προϋπολογισμού 137.352 € εκπονήθηκαν από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΥΔ ΠΔΜ). Αφορούν:
 - την εκ των προτέρων (exante) αξιολόγηση του Προγράμματος,
 - την 1η αξιολόγηση εφαρμογής του Προγράμματος,

- την 1η αξιολόγηση της στρατηγικής επικοινωνίας του Προγράμματος και
- την αξιολόγηση των δράσεων των κοινωνικών δομών του Προγράμματος (Κέντρα Κοινότητας, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ), Κέντρα Διημέρευσης, Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ (ΚΔΗΦ/ΑΜΕΑ)).
- Οι τέσσερις (4) αξιολογήσεις εκπονήθηκαν από τις Εθνικές Υπηρεσίες του ΕΣΠΑ (Ειδικές Υπηρεσίες, Επιτελικές Δομές) και περιλαμβάνουν το σύνολο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ (τομεακών και περιφερειακών). Αφορούν:
 - την αξιολόγηση των δράσεων εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) και στα ΠΕΠ. Εκπονήθηκε από την ΕΥΔ ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ,
 - τη μελέτη αξιολόγησης της λειτουργίας των δομών υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας στα ΠΕΠ και στο ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα (ΜΔΤ). Εκπονήθηκε από την ΕΥΣΕΚΤ σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΕΠΜΔΤ και τις Διαχειριστικές Αρχές των ΠΕΠ,
 - την αποτίμηση της εφαρμογής των Χωρικών Εργαλείων στην Ελλάδα στην προγραμματική περίοδο 2014-2020. Εκπονήθηκε από την ΕΥΣΣΑ,
 - την αξιολόγηση της Λειτουργίας των Τοπικών Ομάδων Υγείας (ΤΟΜΥ). Εκπονήθηκε από την ΕΥΔ του ΕΠ ΜΔΤ και την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπ. Υγείας.

2^{ον} Οι αξιολογήσεις είναι μικτές (εφαρμογής και επιπτώσεων) και εστιάζουν κυρίως σε θέματα αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, συνάφειας και συνοχής, επικαιρότητας της στρατηγικής, επίτευξης των στόχων των δεικτών και του Πλαισίου Επίδοσης, καθώς επίσης και σε θέματα επιπτώσεων από την υλοποίηση των δράσεων. Για τις ανάγκες των αξιολογήσεων πραγματοποιήθηκαν (κατά περίπτωση) έρευνες πεδίου, αξιοποίηση δευτερογενών στοιχείων, ποιοτική και ποσοτική ανάλυση δεδομένων και σύνθεση των πορισμάτων και των αποτελεσμάτων.

3^{ον} Για τα ευρήματα των αξιολογήσεων που διενεργήθηκαν από την ΕΥΔ ΠΔΜ ενημερώθηκε η Επιτροπή Παρακολούθησης, ενώ οι αξιολογήσεις αναρτήθηκαν και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος. Τα κυριότερα πορίσματα των αξιολογήσεων διαδόθηκαν σύμφωνα με το πλάνο διάδοσης των αποτελεσμάτων και αξιοποιήθηκαν από την ΕΥΔ ΠΔΜ, την Περιφερειακή Αρχή, τους δικαιούχους του Προγράμματος, τους εμπλεκόμενους φορείς και υπηρεσίες και τους φορείς της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος στο πλαίσιο των ενημερωτικών εκδηλώσεων, ημερίδων και τεχνικών συναντήσεων και συνεδριάσεων για την πορεία του ΕΠ ΠΔΜ 2014-2020 αλλά και για το σχεδιασμό του Π-ΔΜ 2021-2027.

Πρόσθετα των αποτελεσμάτων των ως άνω αξιολογήσεων, λαμβάνονται υπόψη και οι προτεραιότητες των ακόλουθων **Περιφερειακών Στρατηγικών ή Σχεδίων Δράσης:**

A. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης ΠΔΜ

Η στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης προκρίνεται από την ΕΕ ως απαραίτητο δομικό στοιχείο των εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών για την έρευνα και καινοτομία. Η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων για τη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης αντιμετωπίζεται ως μια πρόκληση που εμπεριέχει την διαδικασία ανακάλυψης της επιχειρηματικότητας με την συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων, ενώ ταυτόχρονα προσδιορίζεται από τις διαπιστωμένες ανάγκες της περιφέρειας και των επιχειρήσεων. Οι βασικοί τομείς προτεραιότητας που αναγνωρίζονται στην ΕΣΕΕ 2021-2027 για την ΠΔΜ (Περιφερειακή απόληξη) ανήκουν στις ακόλουθες κύριες δραστηριότητες:

1. Αγροδιατροφική Αλυσίδα
2. Αειφόρος Ενέργεια
3. Περιβάλλον – βιώσιμη ανάπτυξη – κυκλική οικονομία
4. Γούνα
5. Βιομηχανική παραγωγή, υλικά και κατασκευές
6. Δημιουργικές, πολιτιστικές βιομηχανίες – έξυπνος και βιώσιμος τουρισμός
7. Ψηφιακές τεχνολογίες (ως οριζόντιος τομέας προτεραιότητας)

Η στρατηγική RIS3 προβλέπει σημαντικό αριθμό δράσεων στην Προτεραιότητα 1 του Προγράμματος.

Β. Περιφερειακό Σχέδιο Στρατηγικής Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) ΠΔΜ

Το Περιφερειακό Σχέδιο Στρατηγικής Διαχείρισης Αποβλήτων αποτελεί «ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων σε περιφερειακό επίπεδο, όπου τίθενται στόχοι για την πρόληψη και περιγράφονται υφιστάμενα και προτεινόμενα μέτρα ή προγράμματα πρόληψης». Οι στρατηγικοί στόχοι του ΠΕΣΔΑ, αναπτύσσονται σε έξι βασικές ενότητες που είναι:

1. Ανάπτυξη προγραμμάτων Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων.
2. Ολοκλήρωση των υποδομών του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης των Αστικών Στερεών Αποβλήτων.
3. Ορθολογική διαχείριση και αξιοποίηση άλλων μη επικινδύνων αποβλήτων.
4. Ασφαλή τελική διάθεση των μη αξιοποιήσιμων αποβλήτων (επικινδύνων και μη) με την αξιοποίηση υφιστάμενων υποδομών.
5. Ορθολογική διαχείριση των επικινδύνων για τη δημόσια υγεία αποβλήτων.
6. Επέκταση των δικτύων διαχείρισης αποβλήτων του Ν. 2939/2001 περί Εναλλακτικής Διαχείρισης.

Ο ΠΕΣΔΑ σχετίζεται κυρίως με δράσεις που αφορούν στην Προτεραιότητα 2 και 5 του Προγράμματος.

Γ. Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Υδατικού διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας

Το Σχέδιο Διαχείρισης αποτελεί ένα έγγραφο στρατηγικού σχεδιασμού το οποίο αντιστοιχεί στο Υδατικό Διαμέρισμα ΔΜ και παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες και τις λειτουργικές οδηγίες για μια ολοκληρωμένη διαχείριση των νερών εντός μιας λεκάνης απορροής ποταμού. Στο Σχέδιο γίνεται μια γενική περιγραφή των χαρακτηριστικών των ποταμών, των λιμνών, των παράκτιων υδάτων, των υπόγειων υδάτων και των προστατευόμενων περιοχών που σχετίζονται με τα ύδατα. Ειδικότερα μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται:

- σύνοψη των σημαντικών πιέσεων και επιπτώσεων που ασκούν οι ανθρώπινες δραστηριότητες στα νερά,
- το δίκτυο παρακολούθησης των νερών και τα αποτελέσματα της παρακολούθησης, από τα οποία φαίνεται η οικολογική, η χημική και η ποσοτική κατάσταση των υδάτων,
- κατάλογος των περιβαλλοντικών στόχων που καθορίζονται για τα ύδατα,
- περίληψη της οικονομικής ανάλυσης των χρήσεων του νερού,
- περίληψη των προγραμμάτων μέτρων που θα θεσπιστούν.

Το Σχέδιο σχετίζεται κυρίως με δράσεις που αφορούν στην Προτεραιότητα 2 και 5 του Π-ΔΜ.

Δ. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Περιφερειακής Αγοράς Εργασίας

Ο Μηχανισμός προβλέπεται, προκειμένου με τρόπο λειτουργικό να επιτευχθεί ο συστηματικός και περιοδικός προσδιορισμός των ζητούμενων αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα. Η εφαρμογή του ανωτέρω Μηχανισμού συμβάλλει στην αποτελεσματική διαχείριση των πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για δράσεις εκπαίδευσης, κατάρτισης ή ανάπτυξης δεξιοτήτων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020.

Η εκπλήρωση της λειτουργίας του μηχανισμού σχετίζεται κυρίως με δράσεις που αφορούν στο Θεματικό Στόχο 8 και μέρος των δράσεων της Προτεραιότητας 4β.

Ε. Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας ΠΔΜ

Το Σχέδιο Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας (ΠεΣΚΕ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας περιλαμβάνει μία συνεκτική και ολοκληρωμένη Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την αντιμετώπιση της φτώχειας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της ΠεΣΚΕ αποτελεί δέσμευση της Περιφέρειας στην Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 και βασική προϋπόθεση για την ενεργοποίηση δράσεων που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης» του ΕΠ ΠΔΜ 2014-2020.

Η ΠεΣΚΕ της Δυτικής Μακεδονίας συμπεριλαμβάνει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στα παρακάτω επίπεδα:

1. την προστασία και ψυχοκοινωνική στήριξη των ωφελουμένων, συμπεριλαμβανομένης (όπου υπάρχουν ειδικές ανάγκες) της «μεταφοράς» φροντίδας από το ίδρυμα στην κοινότητα,
2. την ενεργοποίηση και ενδυνάμωσή τους και
3. την προώθηση στην απασχόληση και την κοινωνική ένταξη.

Βασικό στόχο του Σχεδίου Περιφερειακής Στρατηγικής αποτελεί η διαφύλαξη και αναζωογόνηση του κοινωνικού ιστού μέσω ενδυνάμωσης των δημόσιων πολιτικών πρόληψης / καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των κατοίκων που διαβιούν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και αντιμετωπίζουν αυξημένα προβλήματα διαβίωσης και κοινωνικής ένταξης. Οι βασικοί άξονες του Σχεδίου Δράσης αποσκοπούν στην ορθολογική ανάπτυξη ενός πλέγματος παρεμβάσεων που καλύπτουν το σύνολο των ευπαθών ομάδων, λαμβάνοντας υπόψη αφενός τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ομάδων που τις συγκροτούν και, αφετέρου, τα ιδιαίτερα ποσοτικά και χωρικά χαρακτηριστικά τους στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Η Περιφερειακή Στρατηγική περιλαμβάνει πέντε (5) Άξονες Προτεραιότητας και δέκα (10) Ειδικούς Στόχους σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας. Κάθε Άξονας Προτεραιότητας διαρθρώνεται σε Δράσεις εφαρμογής παρεμβάσεων καταπολέμησης της φτώχειας και εμβάθυνσης της κοινωνικής συνοχής στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

ΣΤ. Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) Δυτικής Μακεδονίας

Η ΠΔΜ ως Αρχή Σχεδιασμού του Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) Δυτικής Μακεδονίας, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην ΚΥΑ με α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 (Β' 1225), όπως τροποποιημένη ισχύει, ανακοίνωσε το Σεπτέμβριο του 2022 τη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του ως άνω Προγράμματος.

Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή αποτελεί κείμενο στρατηγικού προσανατολισμού με στόχο τη χάραξη κατευθυντήριων γραμμών για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της χώρας στις επιπτώσεις από την Κλιματική Αλλαγή. Παράλληλα, στοχεύει στην τεκμηρίωση της αναγκαιότητας διαμόρφωσης ενός κατάλληλου θεσμικού και οικονομικού πλαισίου για την υποστήριξη των δημόσιων και ιδιωτικών Δράσεων προσαρμογής στις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής. Το ΠεΣΠΚΑ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, όπως και τα υπόλοιπα επιμέρους ΠεΣΠΚΑ, επιχειρούν να εξειδικεύσουν τις κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής, καθορίζοντας τις άμεσες προτεραιότητες προσαρμογής σε τοπικό/Περιφερειακό επίπεδο.

Η εκτίμηση των αναμενόμενων Κλιματικών Μεταβολών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και η ανάλυση της Τρωτότητας της στους επιμέρους τομείς και περιοχές της, έγινε βάσει Σεναρίων και Μοντέλων που σχετίζονται κυρίως με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και τα αποτελέσματά τους. Με βάση αυτά, παρουσιάζονται στο Σχέδιο οι εκτιμήσεις που αφορούν στις βασικές κλιματικές μεταβλητές, όπως η θερμοκρασία του αέρα, το ύψος βροχής και η ξηρασία, οι οποίες αφορούν το μεσοπρόθεσμο (έως το 2050) και το μακροπρόθεσμο (έως το 2100) χρονικό ορίζοντα. Στα πλαίσια του Σχεδίου καταρτίστηκαν Χάρτες σύμφωνα με την παραπάνω Μεθοδολογία για την επέκταση των εκτιμήσεων των βασικών κλιματικών μεταβλητών στον βραχυπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (έως το 2025).

Ακολούθησε η επίδραση των κλιματικών μεταβολών και η ανάλυση της κλιματικής τρωτότητας της Περιφέρειας, για τους εξής τομείς:

1. Υδατικοί πόροι.
2. Υποδομές - Μεταφορές.
3. Δομημένο περιβάλλον.
4. Γεωργία - Κτηνοτροφία.
5. Εδάφη - Παρόχθιες ζώνες.

6. Βιοποικιλότητα - Οικοσυστήματα.
7. Δασοπονία.
8. Ενέργεια.
9. Εξορυκτική βιομηχανία.
10. Αλιεία - Υδατοκαλλιέργειες.
11. Πολιτιστική κληρονομιά.
12. Υγεία.
13. Τουρισμός.
14. Ασφαλιστικός τομέας.

Οι βασικοί στόχοι του προτεινόμενου Σχεδίου είναι οι εξής:

- Περιορισμός των απωλειών του νερού από τα δίκτυα ύδρευσης και άρδευσης.
- Ορθολογική χρήση νερού για ύδρευση, γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανία και άλλες χρήσεις.
- Αντιπλημμυρική προστασία των κτιρίων, υποδομών και μεταφορών της Περιφέρειας.
- Ελαχιστοποίηση των φθορών των υποδομών και του δομημένου περιβάλλοντος από ακραία καιρικά φαινόμενα.
- Ασφάλεια των πολιτών από πλημμυρικά φαινόμενα.
- Δημιουργία πράσινων υποδομών για τον περιορισμό των υψηλών θερμοκρασιών στις πόλεις.
- Προσαρμογή των κλάδων της Γεωργίας και της Κτηνοτροφίας στις επιπτώσεις.
- Πρόληψη, περιορισμό και αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών, όπως κατολισθήσεις ή πυρκαγιές, και στο μετριασμό των επιπτώσεών τους.
- Προστασία των οικοσυστημάτων και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- Προστασία των δασικών εκτάσεων.
- Προσαρμογή των κλάδων της Αλιείας και των Υδατοκαλλιεργειών.
- Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- Πληροφόρηση και στην προστασία της υγείας των πολιτών από τις ασθένειες που σχετίζονται με την Κλιματική Αλλαγή και την έκθεση σε ακραία καιρικά φαινόμενα.
- Κατάλληλη προσαρμογή του τουριστικού κλάδου.
- Κατάλληλη προσαρμογή του ασφαλιστικού κλάδου.

Z. Περιφερειακό Σχέδιο Κινητικότητας (Σχέδιο Δράσης) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Το Περιφερειακό Σχέδιο Κινητικότητας (Σχέδιο Δράσης) δημιουργήθηκε στο πλαίσιο εκπόνησης του έργου «Interregional Learning Towards Sustainable Mobility in Europe: the REGIO-MOB Experience», Interreg Europe.

Η ιστορική και δημογραφική ανάπτυξη των πόλεων και της ίδιας της ΠΔΜ είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μίας πολυκεντρικής περιφέρειας. Λόγω αυτού, οι μετακινήσεις και οι μεταφορές πραγματοποιούνται μεταξύ πολλών αστικών κέντρων και κατά μήκος των δημοτικών, περιφερειακών και/ ή εθνικών συνόρων. Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη μίας περιφερειακής στρατηγικής, που θα υπαγορεύει έναν ολοκληρωμένο και συντονισμένο σχεδιασμό της κινητικότητας, τόσο εντός όσο και μεταξύ των διαφόρων δήμων και των αντίστοιχων φορέων τους, είναι το κλειδί για τη στροφή προς πιο βιώσιμους και “καθαρότερους” τρόπους μεταφοράς στην περιφέρεια.

Ένα Περιφερειακό Σχέδιο Κινητικότητας για μια πολυκεντρική περιφέρεια, όπως η ΠΔΜ, την αντιμετωπίζει στο σύνολό της και συνδέει τα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης και τους άλλους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

Ο σχεδιασμός της αστικής κινητικότητας είναι από μόνος του μια σύνθετη και πολύπλοκη διαδικασία. Αυτό εντείνεται όταν οι αστικές λειτουργίες, οι άνθρωποι και οι καθημερινές μετακινήσεις είναι διασπαρμένες σε διάφορα αστικά κέντρα και διοικητικά όρια, όπως συμβαίνει στην περίπτωση μίας πολυκεντρικής περιφέρειας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, καθώς οι καθημερινές μετακινήσεις πραγματοποιούνται και εκτός των ορίων κάθε μεμονωμένης πόλης, απαιτείται πιο περίπλοκος σχεδιασμός σε σχέση με το σχεδιασμό που θα γινόταν μεμονωμένα σε επίπεδο πόλης

Μέσω του Περιφερειακού Σχεδίου Κινητικότητας, η ΠΔΜ επιδιώκει να απαντήσει σε μία σύνθετη πρόκληση:

- να στηρίξει ενεργά την αποτελεσματική εσωτερική λειτουργία της για την αποτελεσματική εφαρμογή του ρόλου της σε ότι αφορά μεταξύ άλλων στον σχεδιασμό, στον συντονισμό και εφαρμογή των πολιτικών που άπτονται του τομέα των μεταφορών της περιοχής
- να βελτιώσει την ποιότητα, την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα του δικτύου μεταφορών όσον αφορά στη μεταφορά προσώπων και αγαθών
- να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών συμβάλλοντας στη βελτίωση της ελκυστικότητας, της ποιότητας και του σχεδιασμού του αστικού/ περιφερειακού περιβάλλοντος για τα οφέλη των πολιτών, της οικονομίας και της κοινωνίας στο σύνολό της
- να εξασφαλίσει ότι όλοι οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα επιλογής μεταφορών που θα επιτρέπουν την πρόσβαση σε βασικούς προορισμούς και υπηρεσίες
- να ελαχιστοποιήσει τις εκπομπές και τους ρύπους που σχετίζονται με τις μεταφορές
- να εξασφαλίσει την προσωπική ασφάλεια των μετακινουμένων και την ασφάλεια του συστήματος των μεταφορών
- να εισάγει μοντέλα πρόσβασης και χρήσης των νέων τεχνολογιών στη εκτέλεση του μεταφορικού έργου και στη παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας στο επιβατικό κοινό

Η. Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης και Αναπτυξιακής Μετάβασης Δυτικής Μακεδονίας

Η αναγκαιότητα μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία προσδιορίζεται από το σχετικό Ενωσιακό πλαίσιο, τους στόχους και τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και από την εθνική στρατηγική, όπως αυτή αποτυπώνεται στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Βάσει του ευρωπαϊκού κανονισμού για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2018 ((ΕΕ) 2018/1999), η Ενεργειακή Ένωση θα πρέπει να καλύπτει 5 διαστάσεις: α) ενεργειακή ασφάλεια, β) εσωτερική αγορά ενέργειας, γ) ενεργειακή απόδοση, δ) απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές και ε) έρευνα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη-μέλη της ΕΕ οφείλουν να υποβάλλουν Εθνικά Σχέδια για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) σχετικά με τις δράσεις που αναλαμβάνουν. Στις 4 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή ενέκρινε την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999.

Σε εναρμόνιση με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς, τον Νοέμβριο του 2019 καταρτίστηκε το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) της Ελληνικής Δημοκρατίας. Το ΕΣΕΚ αποτελεί για την Ελληνική Κυβέρνηση ένα Στρατηγικό Σχέδιο για τα θέματα του Κλίματος και της Ενέργειας. Σε αυτό παρουσιάζεται ένας αναλυτικός οδικός χάρτης για την επίτευξη συγκριμένων ενεργειακών και κλιματικών στόχων έως το έτος 2030.

Επιπλέον, συμπληρωματικά με το ΕΣΕΚ, αναπτύσσεται η Μακροχρόνια Στρατηγική για το 2050, η οποία, αποτελεί έναν οδικό χάρτη για τα θέματα του κλίματος και της ενέργειας, στο πλαίσιο της εθνικής εναρμόνισης στον ευρωπαϊκό στόχο της επιτυχούς και βιώσιμης μετάβασης σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050. Για την επίτευξη των στόχων που τίθενται τόσο στο ΕΣΕΚ όσο και στη Μακροχρόνια Στρατηγική για το 2050, δρομολογείται, ως προτεραιότητα, η απολιγνιτοποίηση της εγχώριας ηλεκτροπαραγωγής. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάστηκε η εγχώρια διαδικασία με γνώμονα την επίτευξη δίκαιης αναπτυξιακής και ενεργειακής μετάβασης τόσο για τις άμεσα επηρεαζόμενες περιοχές όσο και για το σύνολο της χώρας.

Σε εναρμόνιση με τη δέσμευση της ελληνικής κυβέρνησης και το στόχο για μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, το επιχειρησιακό πρόγραμμα της ΔΕΗ Α.Ε. περιλαμβάνει τον σχεδιασμό του σταδιακού περιορισμού της

λιγνιτικής δραστηριότητας μέχρι την πλήρη παύση της το 2023 (πλην μιας λιγνιτικής μονάδας που θα αποσυρθεί το 2028).

Θ. Επιχειρησιακά Σχέδια Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ) Δυτικής Μακεδονίας

Τα τελικά Επιχειρησιακά Σχέδια Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ) αφορούν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στο Προσχέδιο ΕΣΣΒΑΑ. Οι παρεμβάσεις γίνονται με σκοπό:

- την αποκατάσταση του οικονομικού τους ιστού και τη λειτουργία τους ως μοχλών ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής,
- την αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης, ιδίως περιοχών συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, υποβαθμισμένων εμπορικών κέντρων και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών/ επαγγελματικών ζωνών,
- την άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης με αναζωογόνηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ανασυγκρότηση των κοινωνικών υποδομών,
- την προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον.

Ως μέσα για την επίτευξη του σκοπού της εφαρμογής ολοκληρωμένων ΕΣΣΒΑΑ προκρίνονται:

- η τόνωση της επιχειρηματικότητας και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας,
- η προώθηση της καινοτομίας και η διασύνδεσή της με την επιχειρηματικότητα και την τριτοβάθμια εκπαίδευση στο πλαίσιο και της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης,
- η ανάπτυξη δομών κοινωνικής προστασίας αλλά και οικονομίας με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και
- η δημιουργία υποδομών και χώρων για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας.

Ι. Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Αξιοποίησης των Λιμνών Δυτικής Μακεδονίας

Βασικό ζητούμενο της ΟΧΕ των λιμναίων συστημάτων, που περιλαμβάνουν τα επιφανειακά ύδατα με τα φυσικά και τεχνητά τους συστήματα, είναι να λειτουργήσουν ως αναπτυξιακά συστήματα για την ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας. Οι ανάγκες που θα καλύψει η ΟΧΕ περιλαμβάνουν την προστασία και την εν συνεχεία ορθολογική αξιοποίηση των λιμνών της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και την ένταξη των λιμναίων οικοσυστημάτων στο παραγωγικό σύστημα της περιοχής. Πόλοι:

- Πόλος Πρεσπών
- Πόλος Λιμνών Αμυνταίου
- Πόλος Καστοριάς
- Πόλος Λιμνών Αλιάκμονα

Οι προτεραιότητες που τίθενται στο πλαίσιο της εν λόγω χωρικής επένδυσης αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ορθή αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πόρων, καθώς και στην παράλληλη ενίσχυση των τοπικών οικονομιών.

ΙΑ. Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ)

Σύμφωνα με το Σχέδιο ΥΑ, μακροπρόθεσμος σκοπός του νέου ΠΧΠ Δυτικής Μακεδονίας είναι αφενός η διαμόρφωση ενός πλαισίου ρύθμισης και εξισορρόπησης των αποφάσεων και των πολιτικών που επηρεάζουν το χώρο της Δυτικής Μακεδονίας και αφετέρου η ανακατεύθυνση της δημόσιας παρέμβασης, με τη μορφή ενισχύσεων, επενδύσεων και ρυθμίσεων, στο γενικό στόχο της ανθεκτικότητας, της προσαρμοστικότητας και εν τέλει της βιώσιμης ανάπτυξης της Περιφέρειας.

Οι στόχοι του προτεινόμενου προτύπου χωρικής οργάνωσης ΠΧΠ Δυτικής Μακεδονίας είναι οι ακόλουθοι:

- Αειφόρος και ισόρροπη χωρική ανάπτυξη της Περιφέρειας με διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας και ανάπτυξη ενδογενών παραγωγικών κλάδων που αξιοποιούν τους φυσικούς και

πολιτιστικούς πόρους, στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς τους, και συμβάλλουν στη διεύρυνση των δυνατοτήτων παραγωγής και στον εξαγωγικό προσανατολισμό της Περιφέρειας, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη σύνδεση με την αύξηση των θέσεων εργασίας και τη μείωση της φτώχειας.

- Συγκρότηση ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού δικτύου αστικών κέντρων και υποστήριξη της ενδυνάμωσής τους στο εθνικό αστικό σύστημα.
- Ενίσχυση της συμπληρωματικότητας και των συνεργασιών των αστικών κέντρων με την υποστήριξη των πολυπολικών συμπλεγμάτων ανάπτυξης.
- Ενίσχυση των Καλλικράτειων Δήμων ή ομάδων τους ώστε να μεγιστοποιήσουν την ικανότητά τους ως βασικών αναπτυξιακών ενοτήτων.
- Υποστήριξη των κέντρων των Καλλικράτειων Δήμων ώστε να ενδυναμώσουν το ρόλο τους ως κέντρα της ευρύτερης υπαίθρου στο πλαίσιο ενός βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης της υπαίθρου.
- Υποστήριξη της διαμόρφωσης τοπικών συμπλεγμάτων καινοτομίας που χτίζουν σε επιδεξιότητες και ειδικεύσεις από παλιότερους κλάδους και σε μεγάλες υποδομές διαμορφώνοντας έτσι την παράδοση της περιοχής σε πλεονέκτημα ανάπτυξης καινοτομίας και έξυπνης εξειδίκευσης και εστιάζοντας σε συγκεκριμένους τομείς αιχμής.
- Ολοκλήρωση των συστημάτων μεταφορών, επικοινωνιών και ενέργειας και ενίσχυση του ρόλου της Περιφέρειας ως πύλη της Χώρας, καθώς και της διασύνδεσής της με τον διασυνοριακό χώρο.
- Διαχείριση και αξιοποίηση των φυσικών πόρων της Περιφέρειας με βιώσιμους τρόπους, λαμβάνοντας υπόψη ότι ιστορικά η υλοποίηση έργων αξιοποίησής τους επέφερε σημαντικές τροποποιήσεις των αποθεμάτων, συγκρούσεις χρήσεων, περιβαλλοντική υποβάθμιση και διατάραξη του τοπίου.
- Διατήρηση της βιοποικιλότητας με την προστασία των πλούσιων φυσικών οικοσυστημάτων της Περιφέρειας - Προστασία της υψηλής ποιότητας του Τοπίου και σύνδεσή του με την τοπική ανάπτυξη με βιώσιμους τρόπους, αναγνωρίζοντας το ειδικότερο χαρακτηριστικό του ως η "άμεση ενδοχώρα" των τοπικών ανθρωπογενών συστημάτων.
- Προώθηση μορφών χωρικής οργάνωσης και επιλογών παραγωγικής εξειδίκευσης στο χώρο που συμβάλλουν στην προσαρμογή στην- και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, καθώς και στην εν γένει προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος ως παράγοντα διασφάλισης τρεχουσών και μελλοντικών ευκαιριών.

Σύμφωνα με το προτεινόμενο χωρικό πρότυπο ανάπτυξης, βασική αναπτυξιακή επιδίωξη είναι η στροφή προς μια περιφερειακή οικονομία που βασίζεται στις δικές της δυνάμεις, στην αξιοποίηση των παραγωγικών της κλάδων, στις δυνατότητες προσαρμογής της σε διαφορετικές συνθήκες, στην προώθηση και εφαρμογή νέων ιδεών και στην ανάπτυξη νέων κλάδων. Επιδίωξη είναι η περιφερειακή ανάπτυξη και η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και του δυναμικού της Περιφέρειας να οδηγήσουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της, καθώς και ευρύτερα στην ανάκαμψη της εθνικής οικονομίας συνολικά. Το ΠΧΠ υιοθετεί εκείνες τις πολιτικές και χωρικές στρατηγικές που μπορούν να μετατρέψουν τις ιδιαιτερότητες της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας και τις δυνατότητες διαφοροποίησης της περιφερειακής οικονομίας σε πλεονέκτημα για την περιφερειακή αγορά εργασίας, καθώς και σε νέες θέσεις εργασίας με σκοπό τη συγκράτηση και αύξηση του πληθυσμού και την ισόρροπη χωρική ανάπτυξη της Περιφέρειας και της Χώρας.

ΙΒ. Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης για την Ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Αντικείμενο του Σχεδίου συνιστά η χωροθέτηση επιχειρήσεων της ΠΔΜ εντός νέων Επιχειρηματικών Πάρκων (ΕΠ) σε αδόμητες εκτάσεις ή εντός Επιχειρηματικών Πάρκων Εξυγίανσης (ΕΠΕ) σε υφιστάμενες άτυπες Συγκεντρώσεις, σύμφωνα με τον Ν. 3982/2011, τα οποία έχουν αναγνωριστεί διεθνώς ως εγγυημένη λύση για την προώθηση της σύγχρονης επιχειρηματικότητας και την ανάπτυξη δράσεων βιομηχανικής-επιχειρηματικής συμβίωσης και κυκλικής οικονομίας, μέσα από την αξιοποίηση φορολογικών, περιβαλλοντικών, διοικητικών και άλλων κινήτρων που διασφαλίζει η κείμενη νομοθεσία.

Προς τούτο, η Περιφερειακή Αρχή ανέλαβε να αναπτύξει με δική της πρωτοβουλία και σε συνεργασία με τους λοιπούς δημόσιους φορείς, νέα Επιχειρηματικά Πάρκα (ΕΠ) και Επιχειρηματικά Πάρκα Εξυγίανσης (ΕΠΕ) δίνοντας βαρύτητα σε επιλεγμένες περιοχές, οι οποίες κρίθηκε ότι πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις.

ΙΓ. Σχέδιο Δράσης για τη Γούνα

Σύμφωνα με τους όρους που υπαγορεύονται από τις Ευρωπαϊκές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας η οποία εκφράζεται από τις στρατηγικές των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων της νέας περιόδου 2021-2027, οι στρατηγικές προτεραιότητες για την επίτευξη του οράματος είναι :

1. Πιο Ανθεκτικός και Ανταγωνιστικός κλάδος Γούνας.

Η προτεραιότητα αφορά:

- στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ψηφιακής επιχειρηματικότητας
- στην ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας, της αξιοποίησης προηγμένων τεχνολογιών.
- στην προσαρμογή του κλάδου στις νέες απαιτήσεις της κυκλικής οικονομίας και στην κλιματική αλλαγή

Ειδικότερα, αναφορικά με την προσαρμογή του κλάδου στις νέες απαιτήσεις της κυκλικής οικονομίας και στην κλιματική αλλαγή, θα πρέπει να υπάρξουν συνέργειες για :

- Την πιστοποίηση των χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα
- Την προώθηση σε καθαρές μορφές ενέργειας
- Την ανάληψη πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων
- Την πρόληψη της διαχείρισης κινδύνων
- Τη διαχείριση και αξιοποίηση των αποβλήτων-απορριμμάτων

Στο ίδιο πλαίσιο απαραίτητες σύμφωνα με του νέους κανόνες εμπορίου είναι η Εκπαίδευση και Πιστοποίηση των εργαζομένων της γούνας και οι πιστοποιήσεις των παραγόμενων προϊόντων γούνας συμπεριλαμβανομένου των γουνοδερμάτων. Η εισαγωγή της ιχνηλασιμότητας, η δυνατότητα ανίχνευσης και παρακολούθησης της διαδικασίας παραγωγής, δύναται να ενσωματωθεί με τις πιστοποιήσεις όλων των σταδίων της παραγωγής, μεταποίησης και διανομής, δημιουργώντας μοναδικό διεθνές ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αποτελώντας το σημαντικότερο εργαλείο για την μετάβαση του κλάδου στο μέλλον και την προώθησή του.

2. Πιο Εξωστρεφής Κλάδος της Γούνας.

Η προτεραιότητα αποσκοπεί στην προβολή, διαφήμιση και προώθηση του κλάδου. Η Ελληνική γουνοποιία επιπροσθέτως έχει απλόχερα τα χαρακτηριστικά που χρειάζονται για την δημιουργία ενός ισχυρού κλαδικού brandname. Τα κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής βιοτεχνίας της γούνας είναι:

- γεωγραφική συγκέντρωση του συνόλου των επιχειρήσεων στην περιοχή Καστοριάς και Σιάτιστας. Μεγάλος αριθμός μικρομεσαίων κυρίως επιχειρήσεων σε μια περιοχή σχετικά μικρή.
- η επεξεργασία είναι χειροποίητη εργασία με υψηλά επίπεδα τεχνογνωσίας. • Ύπαρξη μακροχρόνιας εμπειρίας στην επεξεργασία άνω των 4ων αιώνων.
- διατήρηση και συνέχεια του παραδοσιακού τρόπου επεξεργασίας.

Στόχος είναι η δημιουργία ενός κλαδικού brand name το οποίο θα καταφέρει να «διαχειρίζεται» και να διαφυλάττει τα στρατηγικά πλεονεκτήματα του κλάδου και να μπορεί να λειτουργήσει με θετικό τρόπο, επικουρικά προς τα ιδιωτικά brand. Πολιτική της Περιφέρειας είναι η ενίσχυση και ενδυνάμωση των επαναλαμβανόμενων δράσεων που αφορούν:

- ενίσχυση εκθεσιακών γεγονότων
- προσέλκυση αγοραστών
- επιχειρηματικές αποστολές
- εκδηλώσεις μικρής διάρκειας (fashion show, Gala) Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών είναι η νέα καινοτομία στον τομέα της προώθησης και των πωλήσεων του κλάδου.

3. Πιο Διασυνδεδεμένος Κλάδος της Γούνας.

Η προτεραιότητα αφορά την ανάπτυξη δομών και δικτύων στήριξης του κλάδου της γούνας. Ο όγκος του κλάδου και ο μεγάλος βαθμός εξάρτησης από τις διεθνείς εξελίξεις καθιστά απαραίτητη την δημιουργία μιας ενιαίας Δομής Στήριξης της Ελληνικής Γουνοποιίας με εξειδίκευση - τμήματα στους τομείς :

- α) Διεθνές Παρατηρητήριο του κλάδου της γούνας.
- β) Ινστιτούτο Παρακολούθησης και επικαιροποίησης του Στρατηγικού σχεδίου
- γ) Κέντρο έρευνας και καινοτομίας του κλάδου της γούνας.

2.2.3 Εστίαση των Αξιολογήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, η εστίαση των αξιολογήσεων που περιέχονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης υπαγορεύεται από τα ακόλουθα:

- Από τις κανονιστικές απαιτήσεις σε σχέση με τον προσανατολισμό και το περιεχόμενο των αξιολογήσεων.
- Από την ανάγκη κάλυψης ενός πλέγματος Οριζόντιων και Θεματικών Αξιολογήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις που προκύπτουν από το κανονιστικό πλαίσιο και τον χρονισμό των στοιχείων που δίνουν εισροή σε συγκεκριμένες αναφορές.
- Από τις κατευθύνσεις της ΕΥΣΣΑΕ και της ΕΥΣΕΚΤ
- Από τις κατευθύνσεις των περιφερειακών στρατηγικών και των σχεδίων δράσης ως προς τον ορισμό προτεραιοτήτων και την εξειδίκευση δράσεων.
- Από τους στόχους της Πολιτικής Συνοχής.

Η εστίαση αυτή υπαγορεύεται ταυτόχρονα και από το ειδικό μεθοδολογικό πλαίσιο και τις διαδικασίες που καλύπτουν την αξιολόγηση του Προγράμματος και τα οποία προσδιορίζουν τη συνολική λειτουργία της αξιολόγησης. Σημαντικές παράμετροι της της επιλογής της θεματολογίας και του είδους της αξιολόγησης είναι: η θεώρηση και ο στόχος, η εστίαση, τα κριτήρια και τα αξιολογικά ερωτήματα, οι μέθοδοι και τα εργαλεία που θα αξιοποιηθούν και τέλος ο χρόνος εκπόνησης. Ο πίνακας που ακολουθεί χαρτογραφεί τα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το είδος της αξιολόγησης:

Είδη αξιολόγησης και βασικά χαρακτηριστικά		
	Διαμορφωτική	Ανακεφαλαιωτική
Θεώρηση	Προγνωστική	Αναδρομική
Εστίαση	Στην υλοποίηση για τη βελτίωση της απόδοσης μίας παρέμβασης	Στις επιπτώσεις μίας παρέμβασης για τη βελτίωση του σχεδιασμού
Χρόνος	Πριν και κατά την έναρξη και υλοποίηση μίας παρέμβασης	Μετά την ολοκλήρωση μίας παρέμβασης
Μέθοδοι	Συνήθως ποιοτικές	Περισσότερο ποσοτικές
Ερωτήματα	Εστιάζουν στη διαδικασία λειτουργίας της παρέμβασης (σχεδιασμός, υλοποίηση, αναθεώρηση) και ενδεχομένως και στις εμπειρίες των συμμετεχόντων.	Εστιάζουν στα αποτελέσματα μίας παρέμβασης για τους δικαιούχους και συμμετέχοντες και στις επιπτώσεις της παρέμβασης στους δικαιούχους και συμμετέχοντες.

Με αναφορά την ως άνω χαρτογράφηση, το Πρόγραμμα ως προς τον χρόνο επιλέγει αξιολογήσεις στο μέσο και στο τέλος της περιόδου, ήτοι αξιολογήσεις που εστιάζονται στην εφαρμογή και μια πολυθεματική που εστιάζει στις επιπτώσεις:

Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027			
Εισροές της Αξιολόγησης κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής του Προγράμματος			
Κύκλος Ζωής του Π-ΔΜ 2021-2027	ΑΡΧΗ	ΜΕΣΟ	ΤΕΛΟΣ
Είδος Αξιολόγησης	-	Διαδικασιών	Επιπτώσεων/Αποτελεσμάτων/Εκροών
Αποτέλεσμα	-	Ανάλυση του Π-ΔΜ	Μέτρηση εκροών, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων του Π-ΔΜ
Αξιολογήσεις	-	Εφαρμογής	Θεματικές Επιπτώσεων

Με βάση τα είδη και τα χαρακτηριστικά των αξιολογήσεων που συνοψίζονται στον πίνακα που προηγήθηκε, επιλέγονται, ειδικότερα, οι αξιολογήσεις του Σχεδίου:

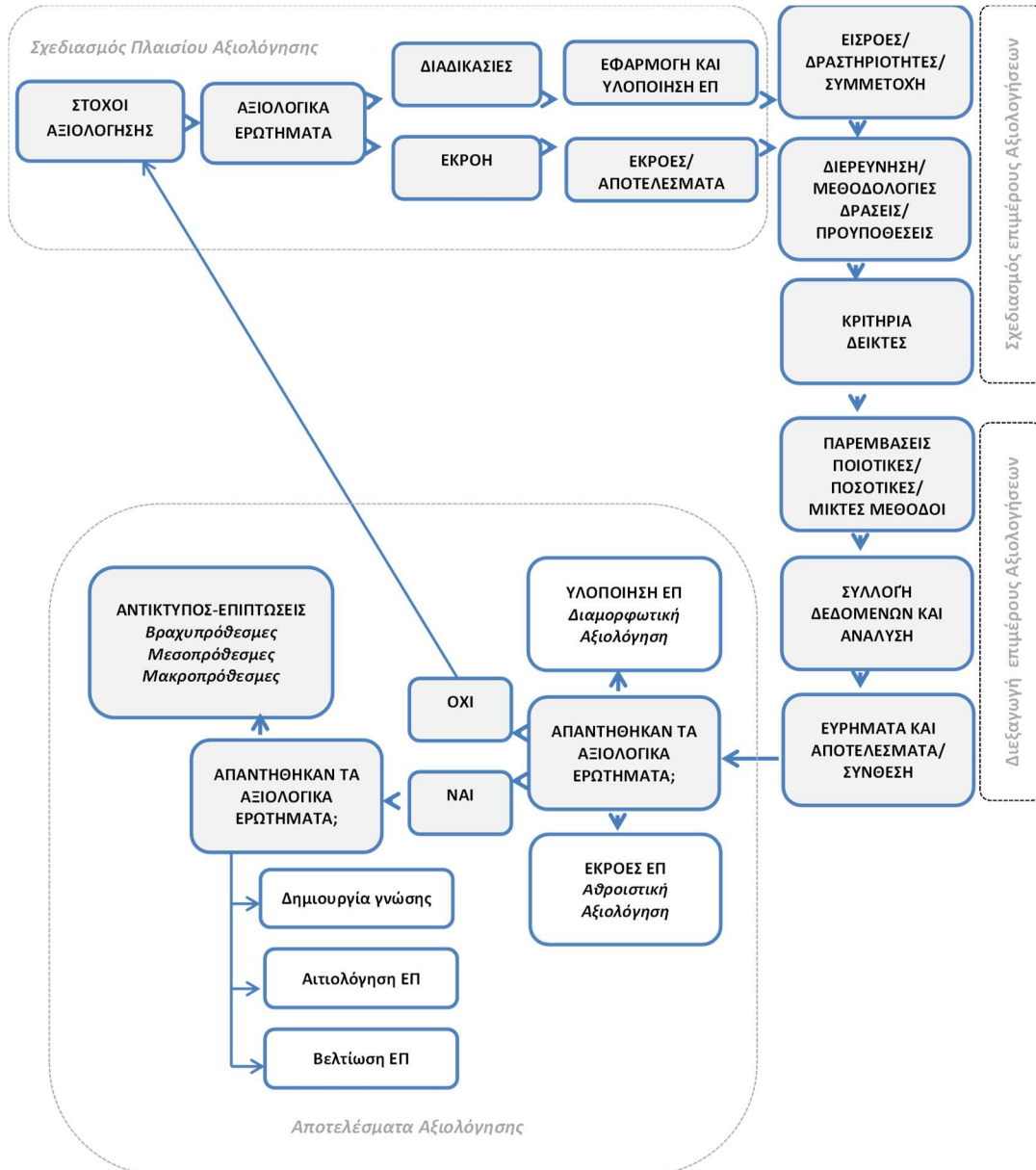
- Δύο** οριζόντιες αξιολογήσεις εφαρμογής. Οι αξιολογήσεις αυτές θα τροφοδοτήσουν με δεδομένα ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της υλοποίησης του τρέχοντος Προγράμματος. Σημειώνεται ότι η 1^η αξιολόγηση εφαρμογής (2024) αποτελεί κανονιστική υποχρέωση του Προγράμματος.
- Πέντε** θεματικές αξιολογήσεις εφαρμογής/αντικτύπου/επιπτώσεων (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) (αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, επιπτώσεις) (εκ των οποίων 2 θα διεξαχθούν οριζόντια από την ΕΥΣΕΚΤ). Οι θεματικές αυτές προκύπτουν από τα ευρήματα ερευνών και αξιολογήσεων αλλά και τη δόμηση του ίδιου του Προγράμματος. Οι αξιολογήσεις αυτές θα τροφοδοτήσουν με δεδομένα ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα υλοποίησης του τρέχοντος Προγράμματος καθώς και η ποιότητα του σχεδιασμού δράσεων της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου. Σημειώνεται ότι η πολυθεματική αξιολόγηση επιπτώσεων που προβλέπεται στο παρόν Σχέδιο για το 2029 αποτελεί κανονιστική υποχρέωση του Προγράμματος
- Μία** Θεματική Αξιολόγηση της στρατηγικής επικοινωνίας και δημοσιότητας.

Ο πίνακας που ακολουθεί καταγράφει το σύνολο των αξιολογήσεων που προγραμματίζονται να γίνουν:

A/A	Τίτλος Αξιολόγησης
1.	1η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία 2021-2027
2.	Αξιολόγηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
3.	2η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Π-ΔΜ 2021-2027
4.	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)
5.	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων ενίσχυσης του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας και των δράσεων της έξυπνης εξειδίκευσης
6.	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων επικοινωνίας και δημοσιότητας του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία
7.	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση των ευάλωτων γυναικών (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)
8.	Πολυθεματική αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων του Προγράμματος

Το μεθοδολογικό πλαίσιο, που παρουσιάζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί, υπαγορεύει τη υιοθέτηση συγκεκριμένων βημάτων για την εκπόνηση των αξιολογήσεων του Σχεδίου, διασυνδέοντας τα κριτήρια με τα αξιολογικά ερωτήματα και με τα κατάλληλα μέσα και εργαλεία, αναλύοντας τα στάδια αξιολόγησης, καθορίζοντας τις εισροές, τις εκροές και τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων και δημιουργώντας τον οδικό χάρτη για τη διασφάλιση της επιτυχούς ολοκλήρωσής τους.

Διάγραμμα: Μεθοδολογικού Πλαισίου και Διαδικασιών Σχεδίου Αξιολόγησης του Π-ΔΜ

3 Πλαίσιο Σχεδίου Αξιολόγησης

3.1 Αρμοδιότητες και συντονισμός εμπλεκόμενων φορέων

3.1.1 Αρμοδιότητες

Ο συντονισμός, ο σχεδιασμός, η παρακολούθηση και η διαχείριση των αξιολογήσεων και του Σχεδίου Αξιολόγησης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής των Προγραμμάτων της περιόδου 2021-2027 θα γίνει από τους παρακάτω φορείς, ανάλογα με τις αρμοδιότητές τους όπως περιγράφονται:

↳ **Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Σχεδιασμού, της Αξιολόγησης και της Εφαρμογής (ΕΥΣΣΑΕ) (ΥΑ 121735/ 15.12.2022, ΦΕΚ 6546/Β/21.12.2022)**

Μονάδα Γ': Αξιολόγησης, Αναγκαίων Όρων και Δεικτών

- Παρακολουθεί τις εξελίξεις και συνεργάζεται με τις εθνικές και κοινοτικές αρχές σε θέματα αξιολόγησης.
- Προετοιμάζει και διενεργεί τις αξιολογήσεις του ΕΣΠΑ και μεριμνά για τις στρατηγικής φύσεως αξιολογήσεις και την εκπόνηση θεματικών αξιολογήσεων.
- Συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εκπόνηση της ενδιάμεσης και της αναδρομικής αξιολόγησης.
- Μεριμνά για την ποιότητα των αξιολογήσεων, για την αξιοποίηση των δεδομένων και πορισμάτων της αξιολόγησης του ΕΣΠΑ και των Προγραμμάτων του.
- Συντονίζει τη διαδικασία αξιολόγησης των Προγραμμάτων και παρέχει οδηγίες για τη διενέργεια των αξιολογήσεων και την αξιοποίηση των πορισμάτων τους, σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ.
- Συντονίζει το Δίκτυο Αξιολόγησης και επεξεργάζεται και εισηγείται στην ΕΑΣ τη λήψη μέτρων σε θέματα δεικτών και αξιολόγησης.
- Εκπροσωπεί τη Χώρα στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αξιολόγησης της ΓΔ Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής.
- Συντονίζει και παρέχει οδηγίες για την κατάρτιση και αναθεώρηση των σχεδίων αξιολόγησης των Προγραμμάτων και παρακολουθεί την πρόοδο εφαρμογής τους.

↳ **Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ) (ΥΑ 122585/16.12.2022, ΦΕΚ 6682/Β/23.12.2022)**

Μονάδα Γ': Συντονισμός της αξιολόγησης των δράσεων και των δεικτών ΕΚΤ+

- Συντονίζει και παρέχει οδηγίες για την κατάρτιση και αναθεώρηση των σχεδίων αξιολόγησης των προγραμμάτων ΕΚΤ+ και παρακολουθεί την πρόοδο της εφαρμογής τους σε συνεργασία με την ΕΥΣΣΑΕ.
- Παρέχει οδηγίες για τη διενέργεια αξιολογήσεων, επεξεργάζεται τα πορίσματα και παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με την αναθεώρηση για τα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+, σε συνεργασία με την ΕΥΣΣΑΕ όπου απαιτείται.
- Εκπονεί ή μεριμνά για μελέτες και εμπειρογνομosύνες που αφορούν στην αξιολόγηση παρεμβάσεων ΕΚΤ+ στρατηγικού ή επιχειρησιακού χαρακτήρα. Για τον σκοπό αυτό συνεργάζεται και με αρμόδιες Υπηρεσίες Υπουργείων ή φορέων, όπου απαιτείται.
- Παρακολουθεί τις αξιολογήσεις της προτεραιότητας 4 του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» (ΔΑΜ) και συνεργάζεται με την αντίστοιχη Διαχειριστική Αρχή.
- Μεριμνά για την ποιότητα των αξιολογήσεων ΕΚΤ+ και για την αξιοποίηση των συμπερασμάτων τους σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΑΣ όταν απαιτηθεί.
- Μεριμνά για τη διάχυση των ευρημάτων των μελετών σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και τις Διαχειριστικές Αρχές, όπου απαιτείται.
- Συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις αρμόδιες υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού με σκοπό τη συγκέντρωση των απαιτούμενων στοιχείων για την ενδιάμεση αξιολόγηση και την εκ των υστέρων αξιολόγηση.

- Αξιοποιεί την υπάρχουσα επιστημονική τεχνογνωσία και αποτιμά τις παρεμβάσεις του ΕΚΤ+ για τη συγκέντρωση και ανάδειξη καλών πρακτικών. Για το σκοπό αυτό συνεργάζεται κυρίως με τις Διαχειριστικές Αρχές, Επιτελικές Δομές, Υπηρεσίες άλλων υπουργείων, αρμόδιες Υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, τη ΜΟΔ Α.Ε.
- Στο πλαίσιο του Δικτύου Αξιολόγησης ΕΣΠΑ (ΕΥΣΣΑΕ) συντονίζει θεματικό δίκτυο Αξιολόγησης ΕΚΤ+ με σκοπό την ανάδειξη θεμάτων αξιολόγησης που αφορούν το ΕΚΤ + (μεθοδολογίες, διάχυση τεχνογνωσίας κ.λπ.).
- Τηρεί ηλεκτρονικό αρχείο μελετών αξιολόγησης παρεμβάσεων ΕΚΤ+, οι οποίες διενεργούνται από τις Διαχειριστικές Αρχές και τους Ενδιάμεσους Φορείς.
- Εκπροσωπεί τη χώρα στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αξιολόγησης (ESF Evaluation Partnership) της Γεν. Δ/σης Απασχόλησης Κοινωνικών Υποθέσεων και Κοινωνικής Ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και μεριμνά για τη μεταφορά της σχετικής τεχνογνωσίας και τη διάχυση μεθοδολογικών εγγράφων και οδηγιών προς τις αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές των προγραμμάτων σε θέματα δεικτών και αξιολόγησης.
- Υποστηρίζει σε συνεργασία με τις άλλες Μονάδες της ΕΥΣΕΚΤ τη λειτουργία του θεματικού δικτύου «Συντονισμός Δράσεων ΕΚΤ+» της παρ. 2 του άρθρου 28 του ν. 4914/2022 ως προς το αντικείμενό της.
- Σχεδιάζει και υλοποιεί σεμινάρια και εργαστήρια για ζητήματα της αρμοδιότητάς της στις Διαχειριστικές Αρχές, Επιτελικές Δομές ή Δικαιούχους και συνεργάζεται με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τη ΜΟΔ ΑΕ όπου κρίνεται απαραίτητο.
- Συμμετέχει σε εθνικά και ευρωπαϊκά δίκτυα, εταιρικές σχέσεις με Ευρωπαϊκούς και Διεθνείς φορείς, αρμόδιες Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας, τεχνικές συναντήσεις, Ετήσιες Συναντήσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και σε εν γένει συνεργασίες με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και λοιπούς εθνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς.
- Συμβάλλει στην αξιολόγηση συνεργιών και συμπληρωματικότητας των παρεμβάσεων ΕΚΤ+ των προγραμμάτων με δράσεις άλλων ενωσιακών μέσων σε συναφείς ή συμπληρωματικούς τομείς πολιτικής, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027 καθώς και με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) όταν απαιτηθεί.
- Αξιολογεί, όταν απαιτηθεί, τις δράσεις του ΕΚΤ+ στο σκέλος ΕαSI του Κανονισμού ΕΚΤ+ και δύναται να αξιολογεί παρεμβάσεις στο εν λόγω σκέλος σε συνεργασία με τις αρμόδιες Μονάδες της ΕΥΣΕΚΤ.

➤ **Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού των Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΕΥΣΠεΠ) (ΥΑ 120240/12.12.2022, ΦΕΚ 6361/Β/15.12.2022)**

Μονάδα Α': Περιφερειακής ανάπτυξης και περιφερειακών πολιτικών

Παρακολουθεί τις αξιολογήσεις των ΠεΠ και συνεργάζεται με τις λοιπές αρμόδιες μονάδες της ΕΑΣ για την αξιοποίηση των πορισμάτων της αξιολόγησης και επεξεργάζεται και εισηγείται για θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό των ΠεΠ.

➤ **Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ**

(Μονάδες με αρμοδιότητες Προγραμματισμού και Αξιολόγησης Προγράμματος)

- Οργανώνουν και παρακολουθούν τις αξιολογήσεις σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικής Σχεδιασμού και Εφαρμογής ΕΣΠΑ της Εθνικής Αρχής Συντονισμού. Έκαστη ΔΑ Προγράμματος:
- Καταρτίζουν σχέδιο αξιολόγησης για το Πρόγραμμα ευθύνης της σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της ΕΑΣ και το υποβάλλουν για έγκριση στην Επιτροπή Παρακολούθησης, το αργότερο ένα (1) έτος μετά την απόφαση για την έγκριση του Προγράμματος.
- Διεξάγουν τις αξιολογήσεις του Προγράμματος, σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο αξιολόγησης, και αξιοποιούν τα πορίσματά τους με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του σχεδιασμού και της υλοποίησης του Προγράμματος.
- Δημοσιεύουν τις αξιολογήσεις στον ιστότοπο της Διαχειριστικής Αρχής.

- Συμμετέχουν στις ετήσιες συνεδριάσεις επανεξέτασης επιδόσεων του Προγράμματος, που οργανώνονται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 41 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2021/1060, παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση του Σχεδίου Αξιολόγησης εφόσον απαιτείται. Παρέχουν, το αργότερο ένα (1) μήνα πριν από τη συνεδρίαση επανεξέτασης, τις απαιτούμενες πληροφορίες στη βάση των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων δεδομένων.
- Διενεργούν ενδιάμεση επανεξέταση του Προγράμματος σύμφωνα με το άρθρο 18 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2021/1060 και υποβάλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως τις 31 Μαρτίου 2025, αξιολόγηση όσον αφορά στο αποτέλεσμα της ενδιάμεσης επανεξέτασης, συμπεριλαμβανομένης πρότασης για την οριστική διάθεση του ποσού ευελιξίας του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 86 του ίδιου Κανονισμού.

↳ **Διαχειριστική Αρχή Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» (ΥΑ 45903/04.05.2022, ΦΕΚ 2303/Β/ 11.05.2022)**

Μονάδα Α': Προγραμματισμού και Αξιολόγησης

- Καταρτίζει σχέδιο αξιολόγησης για το Πρόγραμμα σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της ΕΑΣ και το υποβάλλει για έγκριση στην Επιτροπή Παρακολούθησης, το αργότερο ένα (1) έτος μετά την απόφαση για την έγκριση του Προγράμματος. Διεξάγει τις αξιολογήσεις του Προγράμματος, σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο αξιολόγησης, και αξιοποιεί τα πορίσματά τους με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του σχεδιασμού και της υλοποίησης του Προγράμματος. Δημοσιεύει τις αξιολογήσεις στον ιστότοπο της Διαχειριστικής Αρχής.
- Συμμετέχει στις ετήσιες συνεδριάσεις επανεξέτασης επιδόσεων του Προγράμματος, που οργανώνονται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 41 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060. Παρέχει, το αργότερο ένα (1) μήνα πριν από τη συνεδρίαση επανεξέτασης, τις απαιτούμενες πληροφορίες στη βάση των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων δεδομένων. Παρακολουθεί τα ζητήματα που τίθενται κατά τη συνεδρίαση επανεξέτασης τα οποία επηρεάζουν την υλοποίηση του Προγράμματος και ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντός τριών (3) μηνών για τα μέτρα που έχουν ληφθεί.
- Διενεργεί ενδιάμεση επανεξέταση του Προγράμματος σύμφωνα με το άρθρο 18 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 και υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως τις 31 Μαρτίου 2025, αξιολόγηση όσον αφορά στο αποτέλεσμα της ενδιάμεσης επανεξέτασης, συμπεριλαμβανομένης πρότασης για την οριστική διάθεση του ποσού ευελιξίας του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 86 του ίδιου Κανονισμού.

↳ **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια & Θάλασσα 2021-2027» (ΥΑ 110327/ 16.11.2022, ΦΕΚ 6034/Β/28.11.2022)**

Μονάδα Α': Προγραμματισμού και Αξιολόγησης Προγράμματος

- Καταρτίζει σχέδιο αξιολόγησης για το Πρόγραμμα σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της ΕΑΣ και το υποβάλλει για έγκριση στην Επιτροπή Παρακολούθησης, το αργότερο ένα (1) έτος μετά την απόφαση για την έγκριση του Προγράμματος.
- Διεξάγει τις αξιολογήσεις του Προγράμματος, σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο αξιολόγησης, και αξιοποιεί τα πορίσματά τους με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του σχεδιασμού και της υλοποίησης του Προγράμματος.
- Δημοσιεύει τις αξιολογήσεις στον ιστότοπο της Διαχειριστικής Αρχής.
- Συμμετέχει στις ετήσιες συνεδριάσεις επανεξέτασης επιδόσεων του Προγράμματος, που οργανώνονται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 41 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2021/1060. Παρέχει, το αργότερο ένα (1) μήνα πριν από τη συνεδρίαση επανεξέτασης, τις απαιτούμενες πληροφορίες στη βάση των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων δεδομένων.

↳ **Ειδική Υπηρεσία Interreg 2021-2027 (ΥΑ 3411/16.01.2023, ΦΕΚ 183/Β/18.01.2023)**

Μονάδα Α': Μονάδα Προγραμματισμού και Αξιολόγησης

- Διενεργεί τις αξιολογήσεις κάθε Προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 35 του Κανονισμού INTERREG, βάσει σχεδίου αξιολόγησης που εγκρίνεται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

- Παρέχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοιχεία για την επανεξέταση επιδόσεων σύμφωνα με το άρθρο 31 του Κανονισμού INTERREG, στη βάση των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων δεδομένων για την υλοποίηση του Προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό, εξασφαλίζει τη συνέχεια στα ζητήματα που τίθενται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ενημερώνει, εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία της επανεξέτασης, για τα μέτρα που έχουν ληφθεί.

↳ **Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (Ε.Υ.ΣΥ.Δ. Μ.Ε.Υ.) (ΥΑ 125888/01.03.2023, ΦΕΚ 2203/Β/06.04.2023)**

Μονάδα Α1': Συντονισμού και Σχεδιασμού Προγραμμάτων

- Συντονίζει τον σχεδιασμό, την κατάρτιση, την αναθεώρηση και την αξιολόγηση των Εθνικών Προγραμμάτων των Ταμείων Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων.

↳ **Επιτροπές Παρακολούθησης Προγραμμάτων (Άρθρο 40 Καν. 1060/2021)**

Σύμφωνα με το αρ. πρωτ. 73750/21.07.2022 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Θεσμικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ) με θέμα «Διαβίβαση προτύπων σχεδίων αποφάσεων για τη συγκρότηση των Επιτροπών Παρακολούθησης των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027» που εστάλη σε όλες τις Διαχειριστικές Αρχές των Προγραμμάτων και πιο συγκεκριμένα το σχέδιο συγκρότησης των Επιτροπών Παρακολούθησης των Περιφερειακών και Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 και του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας:

- Η Επιτροπή Παρακολούθησης εξετάζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στη διεξαγωγή αξιολογήσεων, συνθέσεων αξιολογήσεων και την τυχόν συνέχεια που δόθηκε στα πορίσματα.
- Η Επιτροπή Παρακολούθησης εξετάζει και εγκρίνει το σχέδιο αξιολόγησης του προγράμματος και κάθε τροποποίησή του.

↳ **Επιτροπές Παρακολούθησης και Παραλαβής των Αξιολογήσεων**

Η εκπόνηση των αξιολογήσεων κατά την διάρκεια της υλοποίησης των Προγραμμάτων, το έργο και τα παραδοτέα των Συμβούλων Αξιολόγησης παρακολουθούνται από Επιτροπές Παρακολούθησης και Παραλαβής που συγκροτούνται κυρίως από στελέχη της Διαχειριστικής Αρχής. Για τον καλύτερο συντονισμό και την ομογενοποίηση του έργου (μεθοδολογίες, δείκτες κ.λ.π.) των αξιολογήσεων στις Επιτροπές αυτές συνιστάται να συμμετέχει και εκπρόσωπος της ΕΑΣ.

↳ **Δίκτυο Αξιολόγησης ΕΣΠΑ 2021-2027**

- Το Δίκτυο Αξιολόγησης συντονίζεται από την ΕΥΣΣΑΕ σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ και συμμετέχουν εκπρόσωποι των λοιπών Ειδικών Υπηρεσιών της Εθνικής Αρχής Συντονισμού (ΕΥΣΠΕΠ, ΕΥΘΥΠΣ, ΕΥΚΕ-ΧΜ), εκπρόσωποι των Ειδικών Υπηρεσιών Διαχείρισης των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 (ΤεΠ, ΠεΠ, Προγράμματα ΕΕΣ, Πρόγραμμα Αλιείας, Υδατοκαλλιέργειας & Θάλασσας), εκπρόσωποι των Επιτελικών Δομών ΕΣΠΑ των Υπουργείων ή άλλων υπηρεσιών τους, εκπρόσωποι των Περιφερειακών Επιτροπών Αναπτυξιακού Σχεδιασμού ΕΣΠΑ.
- Στις συνεδριάσεις του Δικτύου προσκαλούνται να συμμετάσχουν (χωρίς να είναι μέλη του Δικτύου) εκπρόσωποι των αρμοδίων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ είναι δυνατό να συμμετέχουν επίσης (ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά) και ανάλογα με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, Κοινωνικοοικονομικοί Εταίροι, επιμελητήρια, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ερευνητικά κέντρα, παρατηρητήρια και ειδικοί εμπειρογνώμονες .
- Έργο του Δικτύου Αξιολόγησης των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 αποτελεί μεταξύ άλλων η διαβούλευση για τη διαμόρφωση ενός πλαισίου αρχών για τα θέματα αξιολόγησης, η διασφάλιση της τήρησης των κανονιστικών υποχρεώσεων σχετικά με την αξιολόγηση, η διασφάλιση της ομοιογένειας, της συνοχής και της συνέργειας των αξιολογήσεων, η ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών σχετικά με την υλοποίηση των αξιολογήσεων και η επεξεργασία των ευρημάτων και των συστάσεων των αξιολογήσεων.

- Στο πλαίσιο του Δικτύου Αξιολόγησης ΕΣΠΑ, η ΕΥΣΕΚΤ συντονίζει θεματικό δίκτυο Αξιολόγησης ΕΚΤ+ με σκοπό την ανάδειξη θεμάτων αξιολόγησης που αφορούν το ΕΚΤ + (μεθοδολογίες, διάχυση τεχνογνωσίας κ.λπ.).

3.1.2 Συντονισμός

Ο συντονισμός της διαδικασίας κατάρτισης των Σχεδίων Αξιολόγησης, του σχεδιασμού και της εκπόνησης των αξιολογήσεων και της αξιοποίησης των συμπερασμάτων γίνεται από την **ΕΥΣΣΑΕ**, σε συνεργασία με την **ΕΥΣΕΚΤ**, στη βάση των αρμοδιοτήτων τους. Σκοπός είναι να διασφαλιστεί ότι η πληροφόρηση που παρέχεται από τις αξιολογήσεις είναι έγκαιρη, έγκυρη και αξιόπιστη, και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:

- κατευθύνσεις προς τα Προγράμματα σχετικά με το χρονοπρογραμματισμό και τις αξιολογήσεις που πρέπει γίνουν για να καλυφθούν οι απαιτήσεις των Κανονισμών, προκειμένου να εκπονηθούν αξιολογήσεις που θα συνεισφέρουν ουσιαστικά στην αποτελεσματική υλοποίηση των προγραμμάτων,
- συντονισμό για την αξιολόγηση κοινών δράσεων των Προγραμμάτων σε οριζόντιο επίπεδο,
- ενιαίες κατευθύνσεις, προδιαγραφές και αξιολογικά ερωτήματα προς τα Προγράμματα, προκειμένου οι αξιολογήσεις για ομοειδείς δράσεις να εκπονηθούν με ενιαίο τρόπο και να παραχθούν συγκρίσιμα συμπεράσματα (π.χ. δράσεις ΕΚΤ+, χωρικών στρατηγικών, έξυπνης εξειδίκευσης κλπ), συμπεριλαμβανομένης και της σύνταξης κοινών προδιαγραφών στα τεύχη προκήρυξης των επιμέρους αξιολογήσεων,
- κατευθύνσεις για ενιαία αντιμετώπιση θεμάτων προκειμένου να μπορούν να συναχθούν συμπεράσματα σε εθνικό επίπεδο (π.χ. επίπεδο Στόχου Πολιτικής/ ειδικού στόχου, συνέργειες Ταμείων και λοιπών χρηματοδοτικών μέσων κλπ),
- επισκόπηση των υποβληθέντων Σχεδίων Αξιολόγησης για ομογενοποίηση των αποτελεσμάτων/ συμπερασμάτων,
- ενέργειες για την εξασφάλιση της πληροφορίας που είναι απαραίτητη σε κάθε αξιολόγηση.

Ο συντονισμός του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της διάχυσης των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων διασφαλίζεται και στο πλαίσιο του Δικτύου Αξιολόγησης.

3.2 Ρόλος εταίρων και εμπλεκόμενων μερών

Η συμμετοχή των εταίρων στη διαμόρφωση, αναθεώρηση και υλοποίηση του Σχεδίου Αξιολόγησης διασφαλίζεται με τη συμμετοχή τους και το ρόλο τους στην Επιτροπή Παρακολούθησης. Η Διαχειριστική Αρχή υποβάλλει το αρχικό Σχέδιο Αξιολόγησης και κάθε αναθεώρησή του στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για παρατηρήσεις και σχόλια, δίνοντας εύλογο χρονικό διάστημα για να ενεργοποιηθεί η διαδικασία της διαβούλευσης με τα επιμέρους εμπλεκόμενα μέρη.

Η συμμετοχή των λοιπών εμπλεκόμενων μερών, διασφαλίζεται κατά το στάδιο κατάρτισης, αναθεώρησης και υλοποίησης των Σχεδίων Αξιολόγησης από τους ίδιους τους εταίρους της Επιτροπής Παρακολούθησης, οι οποίοι θα πρέπει να ενεργοποιήσουν το δίκτυο επικοινωνίας με τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς που εκπροσωπούν.

Πιο συγκεκριμένα, η συμμετοχή των εμπλεκόμενων* μερών στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και τη χρήση των αξιολογήσεων μπορεί να διασφαλίζεται μέσα από:

- Συμμετοχή τους στον προγραμματισμό μέσω της Επιτροπής Παρακολούθησης
- Άτυπες συζητήσεις ή /και διαβούλευση στο χρονικό περιθώριο που προβλέπεται από τον κανονισμό λειτουργίας της Επιτροπής παρακολούθησης
- Εξηγώντας τα οφέλη από τη χρήση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης
- Τα ενδιαφερόμενα μέρη σχολιάζουν τα αποτελέσματα των εν εξελίξει αξιολογήσεων
- Οργάνωση ομάδων εστίασης, ερευνών, δημοσκοπήσεων, ανατροφοδότησης σχετικά με τα αποτελέσματα (δικαιούχοι, διαχειριστική αρχή)
- Ομάδα εργασίας για τη διαχείριση των αξιολογήσεων (σχεδιασμός και διενέργεια αξιολογήσεων)

(Πηγή: Δίκτυο Αξιολόγησης Γεν. Δ/σης Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, συνεδρίαση 30.11.2022)

**[Με τον όρο "εμπλεκόμενα μέρη" (stakeholders) αναφερόμαστε σε «άτομα ή ομάδες ατόμων ή ακόμα και ιδρύματα, τα οποία έχουν άμεσα ή έμμεσα, υλικά ή όχι συμφέροντα στον τομέα που αξιολογείται». Ο παραπάνω ορισμός βοηθά στον προσδιορισμό των φορέων, σύμφωνα με πέντε ομάδες κριτηρίων σε επίπεδα όπως αυτό της λειτουργίας του φορέα (στρατηγικό, επιχειρησιακό), το γεωγραφικό (τοπικό, περιφερειακό, κλπ), το επίπεδο συμμετοχής του στη διαμόρφωση πολιτικής, την οικονομική του δύναμη, κα.]*

3.3 Ανεξαρτησία Αξιολογητών

Με στόχο για τη διασφάλιση εκπόνησης αξιολογήσεων από εμπειρογνώμονες λειτουργικά ανεξάρτητους από τις αρχές που είναι αρμόδιες για την υλοποίηση των Προγραμμάτων, σε κάθε αξιολόγηση τίθενται σαφή όρια ευθυνών ή οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων που διασφαλίζουν το σαφή διαχωρισμό των εμπλεκόμενων στη διαδικασία αξιολόγησης και των εμπλεκόμενων στην υλοποίηση του προγράμματος, ούτως ώστε να υποστηριχθεί η ανεξαρτησία των αξιολογητών και να παρουσιαστούν τα ευρήματα και τα πορίσματα χωρίς παρεμβάσεις.

Οι αξιολογητές, οι ομάδες αξιολόγησης και οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί θα πρέπει να είναι ελεύθεροι από πραγματικές, πιθανές ή φαινομενικές συγκρούσεις συμφερόντων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την αντικειμενικότητα. Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να δίνεται προσοχή ώστε να εξασφαλίζεται ότι η ανεξαρτησία και η αντικειμενικότητα δεν τίθενται σε κίνδυνο και ότι όλα τα μέλη της ομάδας αξιολόγησης είναι σε θέση να ασκήσουν πλήρως τις αρμοδιότητές τους.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, οι αξιολογητές οφείλουν να αποκαλύπτουν τυχόν σχέση με οργανισμούς ή συμφέροντα, άμεσα ή έμμεσα, με οποιαδήποτε ιδιότητα, που έχει αυτός ή συγγενικό πρόσωπο πρώτου βαθμού, με τον υπό αξιολόγηση φορέα, τα οποία μπορεί να επηρεάζουν την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα της αξιολόγησης, καθώς και να υπογράψει Δήλωση Ανεξαρτησίας και Εμπιστευτικότητας.

3.4 Πρόγραμμα Κατάρτισης

Στο πλαίσιο υλοποίησης του Σχεδίου Αξιολόγησης, προβλέπεται η πραγματοποίηση καταρτίσεων για όλα τα μέρη που εμπλέκονται στη διαδικασία της αξιολόγησης.

Η μεθοδολογία κατάρτισης για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τόσο των στελεχών των ΔΑ, όσο και όλων των εμπλεκόμενων μερών, προβλέπεται να ακολουθήσει πιστά της οδηγίες των αρμόδιων υπηρεσιών (ΕΥΣΣΑΕ και ΕΥΣΕΚΤ).

Οι ανάγκες κατάρτισης στελεχών της ΕΥΔ (ειδικά του προσωπικού της μονάδας αξιολόγησης), καθώς και τυχόν άλλων εμπλεκόμενων μερών στη διαδικασία της αξιολόγησης, θα καθοριστούν και θα λάβουν χώρα αμέσως πριν την έναρξη των αξιολογήσεων.

3.5 Διάδοση και χρήση των πορισμάτων των αξιολογήσεων

Η διάχυση της πληροφορίας και των ευρημάτων των αξιολογήσεων καθώς και η ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών για τη βελτίωσή τους αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την προγραμματική περίοδο 2021-2027. Η χρήση και διάχυση των αποτελεσμάτων ενδυναμώνει τόσο την ανεξαρτησία των αξιολογήσεων όσο και τη διαμόρφωση συστάσεων για την παραγωγή πολιτικής ή την αναθεώρηση των Προγραμμάτων. Ένα βασικό βήμα είναι η τυποποίηση των ομάδων/χρηστών των αξιολογήσεων προς τους οποίους κατευθύνεται η διάχυση της πληροφόρησης, καθώς και των εξειδικευμένων προϊόντων και δράσεων ανά ομάδα και ανά αξιολόγηση που είναι απαραίτητα για το σκοπό αυτό (π.χ. περίληψη με εστίαση στις ανάγκες της κάθε ομάδας χρηστών, παρουσιάσεις, φυλλάδια κλπ.).

Η αναλυτική περιγραφή των παραπάνω ενεργειών για τη διάδοση των πορισμάτων των αξιολογήσεων γίνεται είτε στο πλαίσιο της προκήρυξης από την ίδια την ΕΥΔ, είτε από τον αξιολογητή -στο πλαίσιο της σύμβασης του- σε συνεργασία με τη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος για κάθε αξιολόγηση.

Η διάδοση των αποτελεσμάτων κάθε αξιολόγησης γίνεται σε τρία επίπεδα:

- για τους εταίρους (μέλη Επιτροπών Παρακολούθησης) του Προγράμματος, η ενημέρωση για τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων γίνεται από την ΕΥΔ μετά την ολοκλήρωση κάθε αξιολόγησης με ανάρτηση των τελικών παραδοτέων στο ΔΙΑΥΛΟ και συζήτηση στις Επιτροπές Παρακολούθησης.
- για τα λοιπά εμπλεκόμενα μέρη, η ενημέρωση για τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων γίνεται από τους φορείς που συμμετέχουν στην Επιτροπή Παρακολούθησης, οι οποίοι οφείλουν να ενεργοποιήσουν ένα δίκτυο επικοινωνίας με τους βασικούς φορείς/ ομάδες που εκπροσωπούν,
- για τους πολίτες και τις βασικές ομάδες χρηστών, η ενημέρωση για τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων γίνεται εξειδικευμένα με βάση συστηματοποιημένη πληροφορία που έχει προκύψει κατά τη διαδικασία εκπόνησης της αξιολόγησης και ανταποκρίνεται στις εξειδικευμένες ανάγκες της κάθε ομάδας χρηστών.

Η διάδοση της πληροφορίας και των ευρημάτων των αξιολογήσεων γίνεται στη βάση τυποποιημένης φόρμας της επιτελικής σύνοψης κάθε αξιολόγησης, στην οποία περιγράφεται η διαδικασία, τα δεδομένα, τα ευρήματα, τα συμπεράσματα και οι συστάσεις κάθε αξιολόγησης είναι διαθέσιμα για δημοσιοποίηση. Περαιτέρω, η επιτελική σύνοψη δημοσιοποιείται στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα.

Για την έγκαιρη ενημέρωση σχετικά με την προετοιμασία, την πορεία και τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων, έχουν προβλεφθεί τα παρακάτω εργαλεία:

- Δίκτυο Αξιολόγησης, στο πλαίσιο του οποίου γίνεται η παρακολούθηση των βημάτων που αφορούν στην εκπόνηση των αξιολογήσεων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2021-2027 και η διάχυση των πορισμάτων των αξιολογήσεων μεταξύ των συμμετεχόντων.
- Εσωτερική διαδικτυακή πλατφόρμα ΔΙΑΥΛΟΣ, μέσω της οποίας γίνεται η ενημέρωση των μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης των Προγραμμάτων για τις αξιολογήσεις και τα αποτελέσματά τους με βάση τα θέματα αρμοδιότητάς τους.
- Ιστοσελίδα του Προγράμματος, όπου αναρτώνται από την ΕΥΔ, οι επιτελικές περιλήψεις των αξιολογήσεων σε απλή γλώσσα, στα ελληνικά και στα αγγλικά, ανά ομάδα χρήστη.
- Ιστοσελίδα ΕΣΠΑ 2021-2027, όπου οι επιτελικές περιλήψεις των αξιολογήσεων του ΕΣΠΑ ανά ομάδα χρήστη αναρτώνται από την ΕΑΣ.

3.6 Πλαίσιο Διασφάλισης Ποιότητας στην Αξιολόγηση

Βασικό στοιχείο της διαδικασίας Αξιολόγησης σε όλο τον κύκλο ζωής της, αποτελεί η ύπαρξη ενός πλαισίου διασφάλισης ποιότητας, καθώς συμβάλλει στην ανεξαρτησία και στην εκπόνηση υψηλής ποιότητας αξιολογήσεων, στην καλύτερη δυνατή χρήση των συμπερασμάτων τους και τη μεγαλύτερη δυνατή διάδοση των αποτελεσμάτων σε όλους τους χρήστες.

Το πλαίσιο διασφάλισης ποιότητας για τις αξιολογήσεις διαμορφώνεται με βάση τις ακόλουθες βασικές αρχές:

1. Διαφάνεια

Η διαφάνεια ενισχύει την εμπιστοσύνη προς τους φορείς που διενεργούν τις αξιολογήσεις και διαμορφώνει τις κατάλληλες συνθήκες για να ωθήσει τους εμπλεκόμενους να λάβουν υπόψη τους τα συμπεράσματα και τις συστάσεις κάθε αξιολόγησης. Για το λόγο αυτό όλες οι αξιολογήσεις θα δημοσιοποιούνται και θα είναι προσβάσιμες στο ευρύ κοινό.

Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2021-2027, η αρχή της διαφάνειας ενισχύεται μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Δημοσιοποίηση του κάθε φορά εγκεκριμένου Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος στην ιστοσελίδα της Διαχειριστικής Αρχής.
- Δημοσιοποίηση των όρων της προκήρυξης κάθε αξιολόγησης στην ιστοσελίδα της Διαχειριστικής Αρχής.
- Δημοσιοποίηση όλων των αξιολογήσεων του Προγράμματος στην ιστοσελίδα της Διαχειριστικής Αρχής, συνοδευόμενες από επιτελικές περιλήψεις σε απλή γλώσσα, στα ελληνικά και στα αγγλικά.
- Ανάρτηση στην εσωτερική πλατφόρμα ΔΙΑΥΛΟΣ των τελικών παραδοτέων των αξιολογήσεων για την ενημέρωση των Εταίρων του Προγράμματος σχετικά με τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων.

2. Αντικειμενικότητα

Η αντικειμενικότητα όσον αφορά στην αξιολόγηση καθορίζεται από το βαθμό **αμεροληψίας** και **ανεξαρτησίας** των εμπλεκόμενων στη διαδικασία αξιολόγησης. Η αμεροληψία αφορά στη μη ύπαρξη σύγκρουσης συμφερόντων και η ανεξαρτησία αφορά στην έλλειψη εξάρτησης από την αναθέτουσα αρχή. Η αρχή της αντικειμενικότητας βελτιώνει την ποιότητα της αξιολόγησης και ενισχύει την εμπιστοσύνη των χρηστών ως προς την εγκυρότητα και αξιοπιστία των ευρημάτων της.

Οι αξιολογήσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης εκπονούνται κυρίως από εξωτερικούς αξιολογητές, οι οποίοι θα πρέπει με αμερόληπτο τρόπο να κάνουν εκτιμήσεις στη βάση ενδείξεων και αξιόπιστων δεδομένων, χωρίς αφενός να υφίσταται εξωτερικές παρεμβάσεις και επιρροές και αφετέρου να μην περιορίζεται η ατομική ελευθερία έκφρασής τους. Παράλληλα, θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα όσον αφορά στη μη ύπαρξη σύγκρουσης συμφερόντων από πλευράς του αξιολογητή πριν την εκπόνηση κάθε αξιολόγησης.

Από την πλευρά της Διαχειριστικής Αρχής, η αρχή της αντικειμενικότητας προϋποθέτει ότι:

- οι εξωτερικοί αξιολογητές έχουν πλήρη πρόσβαση σε όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες,
- οι εξωτερικοί αξιολογητές έχουν πλήρη αυτονομία στην καταγραφή των ευρημάτων και τη διατύπωση των σχετικών πορισμάτων.

3. Ήθος

Σε όλο τον κύκλο ζωής μίας αξιολόγησης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ηθικά ζητήματα που ενδέχεται να προκύψουν. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα κατά τη συγγραφή των όρων προκήρυξης κάθε αξιολόγησης για τη συμπερίληψη των ακόλουθων στοιχείων:

- Σαφή περιγραφή της λογικής, του σκοπού και του περιεχομένου της αξιολόγησης, των βασικών αξιολογικών ερωτημάτων, της ενδεχόμενης προτιμητέας μεθόδου αξιολόγησης και όλων των θεμάτων που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, προκειμένου οι δυνητικοί αξιολογητές να ενημερωθούν κατάλληλα για το τι απαιτείται από αυτούς, ώστε να σταθμίσουν τους **δεοντολογικούς κινδύνους** που ενδέχεται να προκύψουν.
- Σαφή αναφορά στην **τήρηση εχεμύθειας**, δηλαδή στη δέσμευση κάθε αξιολογητή να παραμείνουν εμπιστευτικά τα στοιχεία και τα ευρήματα της αξιολόγησης μέχρι και την οριστική παραλαβή της.
- Σαφής αναφορά και πρόβλεψη δέσμευσης του αξιολογητή για την τήρηση των αρχών **ασφάλειας των πληροφοριών** και τις διατάξεις που θεσπίζονται σχετικά με την **προστασία των προσωπικών δεδομένων** και το σεβασμό των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας όλων όσων εμπλέκονται σε κάθε αξιολόγηση.

4. Ποιότητα

Η ποιότητα κάθε αξιολόγησης εξασφαλίζεται σε δύο επίπεδα: κατά τη σύνταξη των τευχών προκήρυξης κάθε αξιολόγησης και κατά την παραλαβή των παραδοτέων κάθε αξιολόγησης.

Στην πρώτη περίπτωση, είναι αναγκαίο να εξειδικευτούν κατάλληλα τα **κριτήρια επιλογής των αναδόχων** ανάλογα με τις ανάγκες και το είδος κατά τη σύνταξη των όρων της προκήρυξης κάθε αξιολόγησης. Αναλυτικές προϋποθέσεις συμμετοχής και κριτήρια επιλογής περιγράφονται στους όρους των προκηρύξεων σύμφωνα με το Ν.4412/2016 και τις υπόλοιπες σχετικές διατάξεις, όπως κάθε φορά ισχύουν.

Στη δεύτερη περίπτωση, είναι αναγκαίο να τεθούν ελάχιστες προϋποθέσεις διασφάλισης ποιότητας των παραδοτέων κάθε αξιολόγησης και την υποστήριξη του έργου των επιτροπών παρακολούθησης και παραλαβής των αξιολογήσεων. Για το σκοπό αυτό, έχουν καταρτιστεί από την ΕΥΣΣΑ και την ΕΥΣΕΚΤ **λίστα κριτηρίων ελέγχου ποιότητας των παραδοτέων** των αξιολογήσεων, η οποία ενσωματώνεται και στο τεύχος προκήρυξης κάθε αξιολόγησης. Τα κριτήρια αυτά αφορούν στην αξιοπιστία των δεδομένων, στην επάρκεια αντιμετώπισης των απαιτήσεων της αξιολόγησης, στην αντικειμενικότητα των συμπερασμάτων και στη χρησιμότητα των συστάσεων.

5. Χρησιμότητα

Προκειμένου οι αξιολογήσεις να έχουν χρησιμότητα θα πρέπει να εστιάζουν σε συγκεκριμένες ομάδες χρηστών (π.χ. Διαχειριστική Αρχή, Δικαιούχοι, Επιτροπή Παρακολούθησης, ομάδες ωφελουμένων κλπ) και να παρέχουν κατάλληλη και κατανοητή πληροφορία που να ανταποκρίνεται σε θέματα που τους ενδιαφέρουν. Ειδικότερα, τα πορίσματα των αξιολογήσεων δύναται να χρησιμοποιηθούν από τη Διαχειριστική Αρχή για την αναθεώρηση του Προγράμματος, του σχεδιασμού των νέων παρεμβάσεων και την προετοιμασία του νέου Προγράμματος και να υποστηρίξουν τους αρμόδιους λήψης αποφάσεων στη χάραξη πολιτικών. Περαιτέρω, η χρησιμότητα της αξιολόγησης έγκειται και στον τρόπο διάδοσης της πληροφορίας, η οποία θα πρέπει να παρουσιάζεται με τρόπο κατανοητό προς τους υπόλοιπους χρήστες, ώστε αυτοί να ενημερώνονται και να χρησιμοποιήσουν κατάλληλα τα πορίσματα των αξιολογήσεων.

Η αρχή της χρησιμότητας ενισχύεται μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- προσδιορισμός και **τυποποίηση ομάδων χρηστών** στο πλαίσιο κάθε αξιολόγησης,
- **διάδοση συμπερασμάτων και συστάσεων** των αξιολογήσεων σε όλους τους χρήστες, στη βάση συγκεκριμένων προτάσεων από τον αξιολογητή ανά ομάδα χρηστών,
- **χρήση οροσήμων**, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι αξιολογήσεις υποβάλλονται έγκαιρα με βάση το σχέδιο αξιολόγησης και τις ανάγκες που προκύπτουν στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος.

4 Αξιολογήσεις

ΜΕΡΟΣ Α: Σύνοψη και Χρονοπρογραμματισμός Αξιολογήσεων

4.1 Συνοπτικός Πίνακας Αξιολογήσεων

Ο πίνακας που ακολουθεί καταγράφει το σύνολο των αξιολογήσεων που προγραμματίζονται να γίνουν στο πλαίσιο του Π-ΔΜ 2021-2027. Για κάθε αξιολόγηση αναφέρεται ο τίτλος, η ενδεικτική ημερομηνία ολοκλήρωσης και ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός.

A/A	Τίτλος Αξιολόγησης	Ενδεικτική Ημερομηνία Ολοκλήρωσης	Εκτιμώμενος Π/Υ σε €
1.	1η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία 2021-2027	12ος του 2024	30.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 37.200€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)
2.	Αξιολόγηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	12ος του 2026	36.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 44.640€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)
3.	2η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Π-ΔΜ 2021-2027	12ος του 2026	30.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 37.200€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)
4.	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)	2ος του 2027	-
5.	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων ενίσχυσης του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας και των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης	6ος του 2027	48.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 59.520€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)
6.	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων επικοινωνίας και δημοσιότητας του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία	6ος του 2027	24.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 29.760€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)
7.	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση των ευάλωτων γυναικών (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)	2ος του 2028	-
8.	Πολυθεματική αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων του Προγράμματος	5ος του 2029	96.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 119.040€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)

Σημειώνεται ότι τόσο η 1η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία 2021-2027, όσο και η Πολυθεματική Αξιολόγηση Επιπτώσεων των Δράσεων του Προγράμματος αποτελούν κανονιστική υποχρέωση του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Σχεδίου Αξιολόγησης και των εμπεριεχομένων σε αυτό αξιολογήσεων, ανέρχεται στο ποσό των **264.000€** μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ (ήτοι **327.360€** περιλαμβανομένου ΦΠΑ). Σημειώνεται ότι ο προϋπολογισμός θα καλυφθεί από την Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία.

ΜΕΡΟΣ Β: Ανάλυση Αξιολογήσεων

4.3 Ανάλυση Αξιολογήσεων

4.3.1 Παρουσίαση των Αξιολογήσεων

4.3.1.1 1^η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία

Αντικείμενο: Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η αποτίμηση της εφαρμογής για τη βελτίωση απόδοσης του σχεδιασμού και της υλοποίησης του Προγράμματος. Ταυτόχρονα, αντικείμενο της αξιολόγησης αποτελεί η εκτίμηση τη συνεισφοράς των ΕΔΕΤ στους στόχους του Προγράμματος.

Περιεχόμενο: Η 1η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία θα καλύψει όλες τις Προτεραιότητες και τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος, περιλαμβανομένων και των Προτεραιοτήτων της Τεχνικής Βοήθειας. Η αξιολόγηση θα αποτιμήσει το σχεδιασμό των δράσεων και την υλοποίησή τους και θα αναγνωρίσει την συμβολή των δράσεων στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος ενώ θα περιλαμβάνει και πρόταση για την οριστική διάθεση του ποσού ευελιξίας.

Η συγκεκριμένη αξιολόγηση διενεργείται κατ' απαίτηση του ΚΚΔ 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Ειδικότερα το Άρθρο 18 - Ενδιάμεση επανεξέταση και ποσό ευελιξίας, προβλέπει ότι το κράτος μέλος υποβάλλει στην Επιτροπή, έως τις 31 Μαρτίου 2025, αξιολόγηση για το κάθε πρόγραμμα όσον αφορά το αποτέλεσμα της ενδιάμεσης επανεξέτασης, συμπεριλαμβανομένης πρότασης για την οριστική διάθεση του ποσού ευελιξίας που αναφέρεται στο άρθρο 86 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο. Με βάση την υποχρέωση αυτή, η αξιολόγηση θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως 31/12/2024.

Κριτήρια: Συνάφεια/Καταλληλότητα, Συνοχή, Αποτελεσματικότητα, Αποδοτικότητα, Συμμετοχικότητα

Διάρκεια: 6 μήνες

- Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 4ος του 2024
- Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 6ος του 2024
- Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 12ος του 2024.

Π/Υ: 30.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 37.200€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)

4.3.1.2 Αξιολόγηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Αντικείμενο: Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η εκπόνηση μιας αξιολογικής έρευνας που θα αποτιμήσει την εφαρμογή δράσεων που σχετίζονται με την ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε αστικές και υπαίθριες περιοχές.

Περιεχόμενο: Η αξιολόγηση προτείνεται λόγω της σημασίας της ΟΧΑ για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, με σκοπό τη βελτίωση του σχεδιασμού, της εξειδίκευσης και της υλοποίησης των οικείων δράσεων που εντάσσονται στις σχετικές Στρατηγικές και Σχέδια :

- κατά την περίοδο 2014-2020 εγκρίθηκαν 5 Στρατηγικές ΒΑΑ στις πόλεις των Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Φλώρινας,
- ταυτόχρονα, προσδιορίζονται ως περιοχές για εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) αυτές που καλύπτονται από: (α) τη υφιστάμενη Στρατηγική ΟΧΕ Αξιοποίησης των Λιμνών ΔΜ και (β) από τη νέα Στρατηγική ΟΧΕ για την ανάδειξη και ανάπτυξη του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης.

Η αξιολόγηση αναμένεται να συμβάλλει ώστε οι ανωτέρω 7 Στρατηγικές να ενισχυθούν και να αναβαθμιστούν προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των πόρων, να ολοκληρωθούν λειτουργικά τα υλοποιημένα και εν εξελίξει έργα, να κεφαλαιοποιηθούν τα

αποτελέσματα και να διαχυθούν χωρικά στον ευρύτερο αστικό χώρο και τον χώρο της υπαίθρου. Υπό το πρίσμα της σημαντικής ανατροφοδότησης, η ολοκλήρωση της αξιολόγησης προβλέπεται για το τέλος του 2026.

Ειδικότερα, η αποτίμηση της εφαρμογής θα αφορά ενδεικτικά τις δράσεις που εμπίπτουν στους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

ΕΣ 5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές και

ΕΣ 5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.

Και για τους δύο Ειδικούς Στόχους οι συνολικές ενδεικτικές δράσεις είναι:

- Ενίσχυση ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης
- Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών
- Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων
- Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των οχημάτων των μέσων μαζικής μεταφοράς
- Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας
- Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας
- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης
- Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ
- Δράσεις Ενεργειακής Αναβάθμισης Δημόσιων Υποδομών
- Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης
- Υποδομές διαχείρισης αστικών λυμάτων για την προστασία των υδάτινων αποδεκτών
- Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων
- Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση των περιοχών Natura 2000
- Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης και της βιοποικιλότητας
- Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας
- Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας
- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης
- Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού
- Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ

και όπως αυτές θα οριστικοποιηθούν με βάση τα Επιχειρησιακά Σχέδια των Χωρικών Φορέων

Κριτήρια: Συνάφεια, Συνοχή, Αποτελεσματικότητα, Αποδοτικότητα, Προστιθέμενη αξία, Συμμετοχικότητα

Διάρκεια: 9 μήνες

- Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 12ος του 2025
- Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 3ος του 2026
- Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 12ος του 2026

Π/Υ: 36.000€ πλέον ΦΠΑ, ήτοι 44.640€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ

4.3.1.3 2^η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Π-ΔΜ 2021-2027

Αντικείμενο:	Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η αποτίμηση της εφαρμογής για τη βελτίωση της απόδοσης του σχεδιασμού και της υλοποίησης του Προγράμματος. Ταυτόχρονα, αντικείμενο της αξιολόγησης αποτελεί η εκτίμηση τη συνεισφοράς των ΕΔΕΤ στους στόχους του Προγράμματος. Η αξιολόγηση έχει επιλεγεί καθώς ενδέχεται μεταβολές στο περιβάλλον του Προγράμματος να επηρεάσουν τη δυναμική των δράσεων για την επίτευξη των στόχων του. Επιπρόσθετα, ο χρονικός ορίζοντας για τη διενέργεια και ολοκλήρωση της αξιολόγησης, στο τέλος του 2026, είναι πρόσφορος για ανατροφοδότηση με αντικείμενο την ενδεχόμενη τη αναθεώρησή του.
Περιεχόμενο:	Η αξιολόγηση θα καλύψει όλες τις Προτεραιότητες και τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος, περιλαμβανομένων και των Προτεραιοτήτων της Τεχνικής Βοήθειας.
Κριτήρια:	Συνάφεια/Καταλληλότητα, Συνοχή, Αποτελεσματικότητα, Αποδοτικότητα, Συμμετοχικότητα
Διάρκεια:	6 μήνες <ul style="list-style-type: none">▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 4ος του 2026▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 6ος του 2026▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 12ος του 2026.
Π/Υ:	30.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 37.200€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)

4.3.1.4 Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)

Αντικείμενο:	Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η εκπόνηση μιας αξιολογικής έρευνας που με ολοκληρωμένο τρόπο θα αποτιμήσει την εφαρμογή των δράσεων που σχετίζονται με το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων Κοινωνικής Οικονομίας & Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Η ανωτέρω αξιολόγηση θα έχει επίσης ως αντικείμενο την αποτίμηση των σχετικών παρεμβάσεων, υπό το πρίσμα της συμβολής τους στο Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία. Η αξιολόγηση είναι οριζόντια και θα υλοποιηθεί για όλα τα Περιφερειακά Προγράμματα με Αναθέτουσα Αρχή την ΕΥΣΕΚΤ, σε μία ενιαία μελέτη.
Περιεχόμενο:	Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων του Προγράμματος που ενισχύουν την ανάπτυξη, υποστήριξη του πεδίου και την προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καλύπτοντας βασικές ανάγκες του οικοσυστήματος. Ειδικότερα, η αποτίμηση του σχεδιασμού και της εφαρμογής θα αφορά ενδεικτικά τις ακόλουθες δράσεις: <ul style="list-style-type: none">▪ Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.)
Κριτήρια:	Συνάφεια, Συνοχή, Αποτελεσματικότητα, Αποδοτικότητα, Προστιθέμενη αξία
Διάρκεια:	6 μήνες <ul style="list-style-type: none">▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 3ος του 2026▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 9ος του 2026▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 2ος του 2027
Π/Υ:	Καλύπτεται από την ΕΥΣΕΚΤ ως Αναθέτουσα Αρχή

4.3.1.5 Θεματική αξιολόγηση των δράσεων ενίσχυσης του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας και των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης

Αντικείμενο: Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η εκπόνηση μιας αξιολογικής έρευνας που θα αποτιμήσει την εφαρμογή δράσεων που σχετίζονται με την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης καθώς και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δυτική Μακεδονία.

Περιεχόμενο: Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει την εφαρμογή δράσεων που σχετίζονται με την ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας, την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών, την ψηφιοποίηση αλλά και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ καθώς και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε αυτές, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων. Η επιχειρηματικότητα για την ΠΔΜ είναι κρίσιμης σημασίας, ιδίως σε σχέση με την επιχειρηματική ανακάλυψη και την έξυπνη εξειδίκευση. Η διάρθρωση του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος συνεχίζει να έχει χαρακτηριστικά μονοδραστηριότητας καθώς σχεδόν το 39% της ΑΠΑ το 2018 προέρχεται από τους κλάδους μεταλλείων-ορυχείων-ενέργειας και εξειδίκευση σύμφωνα με τον δείκτη Revealed Comparative Advantage (OECD) σε μη διεθνώς εμπορεύσιμους κλάδους (ένδυση-δέρμα, γεωργία, επισκευές μηχανών, κατασκευές, διοίκηση και άμυνα λιγότερο). Η διερεύνηση όμως σε τριψήφιους κλάδους υποδεικνύει δυνατότητα ανταγωνιστικής ανάπτυξης σε επιμέρους προϊόντα προαναφέρθηκαν. Οι τομείς της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Δυτικής Μακεδονίας, που αποτελούν περαιτέρω εξειδίκευση των περιφερειακών απολήξεων της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, είναι οι κάτωθι:

- Αγροδιατροφική Αλυσίδα
- Αειφόρος Ενέργεια
- Περιβάλλον – βιώσιμη ανάπτυξη – κυκλική οικονομία
- Γούνα
- Βιομηχανική παραγωγή, υλικά και κατασκευές
- Δημιουργικές, πολιτιστικές βιομηχανίες – έξυπνος και βιώσιμος τουρισμός
- Ψηφιακές τεχνολογίες (ως οριζόντιος τομέας προτεραιότητας)

Οι επιπτώσεις της απολιγνιτοποίησης αναμένεται να ενταθούν τα επόμενα έτη με σημαντικές εκτιμώμενες απώλειες σε ΑΠΑ και απασχόληση κατά € 1 δισ. και περί των 10 χιλιάδων θέσεων μέχρι το 2029 που αναμένεται να οδηγήσουν σε συρρίκνωση της οικον. δραστηριότητας και μετακίνηση πληθυσμού (ΣΔΑΜ). Η χαμηλή διαφοροποίηση της παραγωγικής δομής σε συνδυασμό με το μικρό μέγεθος των τοπικών επιχειρήσεων και οι συνεχιζόμενες επιπτώσεις της δημοσιονομικής κρίσης του 2011-2014 και της τρέχουσας πανδημίας στις ιδιωτικές επενδύσεις, δημιουργούν σημαντικά εμπόδια στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της περιφερειακής οικονομίας.

Υπό το πρίσμα αυτό, η προτεινόμενη αξιολόγηση, έχει σημαντική στόχευση και η αποτίμηση της εφαρμογής θα τροφοδοτήσει με ευρήματα και συστάσεις που θα επιτρέψουν την μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων υλοποίησης προς όφελος του περιφερειακού παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού. Η αξιολόγηση θα αφορά επιλεγμένες δράσεις που εμπίπτουν στους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

ΕΣ 1.1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων Τεχνολογιών:

- Ενίσχυση των υποδομών και δομών στήριξης της ΕΤΑΚ
- Ενίσχυση έρευνας επιχειρήσεων - ερευνητικών φορέων με έμφαση σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

ΕΣ 1.2. Αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις εταιρείες, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές:

- Ενίσχυση ανάπτυξης εφαρμογών και υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις

ΕΣ 1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων:

	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
Κριτήρια:	Συνάφεια, Συνοχή, Αποτελεσματικότητα, Αποδοτικότητα, Προστιθέμενη αξία
Διάρκεια:	9 μήνες <ul style="list-style-type: none"> Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 3ος του 2026 Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 10ος του 2026 Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 6ος του 2027.
Π/Υ:	48.000€ πλέον ΦΠΑ, ήτοι 59.520€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ

4.3.1.6 Θεματική αξιολόγηση των δράσεων επικοινωνίας και δημοσιότητας του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία

Αντικείμενο:	Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η αποτίμηση της εφαρμογής των δράσεων επικοινωνίας και δημοσιότητας του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία. Ταυτόχρονα, αντικείμενο της αξιολόγησης αποτελεί η αξιολόγηση της αναγνωρισιμότητας του Προγράμματος και της συνεισφοράς των ΕΔΕΤ στους στόχους του Προγράμματος.
Περιεχόμενο:	<p>Η αξιολόγηση θα καλύψει όλες τις δράσεις του Προγράμματος που σχετίζονται με την επικοινωνία, την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα. Ταυτόχρονα, η αξιολόγηση θα αποτιμήσει τη Στρατηγική Επικοινωνίας και Δημοσιότητας του Προγράμματος στο σύνολό της.</p> <p>Η αξιολόγηση επιλέγεται καθώς η επικοινωνία (ενημέρωση και δημοσιότητα) και η αναγνώριση της (ενωσιακής) προστιθέμενης αξίας της συμβολής της Ένωσης έχει μεγάλη σημασία για την Επιτροπή αλλά και γιατί η δημοσιότητα πλέον εμφανίζει διαφορετικά χαρακτηριστικά, κυρίως λόγω του ψηφιακού μετασχηματισμού που συντελέστηκε στην Ευρώπη, μετά την πανδημία COVID-19.</p>
Κριτήρια:	Συνάφεια, Καταλληλότητα, Αποτελεσματικότητα, Αποδοτικότητα, Προστιθέμενη αξία
Διάρκεια:	6 μήνες <ul style="list-style-type: none"> Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 7ος του 2026 Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 1ος του 2027 Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 6ος του 2027.
Π/Υ:	24.000€ πλέον ΦΠΑ, ήτοι 29.760€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ

4.3.1.7 Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση των ευάλωτων γυναικών (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)

Αντικείμενο:	<p>Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενεργητικών δράσεων και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων του Περιφερειακού Προγράμματος που ενισχύουν την κοινωνική ένταξη, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την προώθηση στην απασχόληση, την προώθηση της ισότητας, κλπ.</p> <p>Η αξιολόγηση θα εστιαστεί σε γυναίκες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και θα αποτιμήσει και τη συμβολή στους στόχους του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων.</p> <p>Η αξιολόγηση είναι οριζόντια και θα υλοποιηθεί για όλα τα Περιφερειακά Προγράμματα με Αναθέτουσα Αρχή την ΕΥΣΕΚΤ, σε μία ενιαία μελέτη.</p>
Περιεχόμενο:	<p>Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει:</p> <ol style="list-style-type: none"> το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων θετικής διάκρισης για γυναίκες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. την οριζόντια διάσταση της ισότητας του φύλου στο σύνολο των δράσεων του ΕΚΤ+.
Κριτήρια:	Συνάφεια, Συνοχή, Προστιθέμενη αξία, Επιπτώσεις
Διάρκεια:	9 μήνες

- Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 3ος του 2027
- Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 9ος του 2027
- Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 2ος του 2028

Π/Υ: Καλύπτεται από την ΕΥΣΕΚΤ ως Αναθέτουσα Αρχή

4.3.1.8 Πολυθεματική αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων του Προγράμματος

Αντικείμενο: Αντικείμενο της αξιολόγησης είναι η ολοκληρωμένη αξιολόγηση των παρεμβάσεων του Προγράμματος που συμβάλλουν στην ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας, στη στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης, στη βελτίωση της διασυνδεσιμότητας, την ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης και την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου, κατ' απαίτηση του άρθρου 44 του ΚΚΔ 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Περιεχόμενο: Ειδικότερα, η αξιολόγηση αναφέρεται στην εκτίμηση των επιπτώσεων του Προγράμματος καλύπτοντας επιλεγμένες δράσεις των Ειδικών Στόχων του, ουσιαστικά διενεργώντας μια πολυθεματική αξιολόγηση αντικτύπου.

Η αξιολόγηση προτείνεται καθώς αποτελεί κανονιστική υποχρέωση του Προγράμματος, βάσει του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2021/1060 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων και του άρθρου 44 - Αξιολογήσεις από το κράτος μέλος, που ορίζουν ότι: "... έως τις 30 Ιουνίου 2029 θα πρέπει να διενεργηθεί αξιολόγηση για κάθε Πρόγραμμα προκειμένου να αποτιμηθεί ο αντίκτυπός του."

Σημειώνεται ότι βάσει του Κανονισμού 2021/2060 δεν υπάρχει υποχρέωση για την κάλυψη του συνόλου των Ειδικών Στόχων του Προγράμματος. Οι δράσεις που θα επιλεγούν θα έχουν ιδιαίτερη αξία για το Πρόγραμμα: είτε θα είναι σημαντικού Π/Υ, είτε θα αποτελούν δράσεις με πιλοτική εφαρμογή που θα πρέπει να αποτιμηθούν πριν τη συστηματοποίησή τους, είτε είναι στοχευμένες για να καλύψουν ιδιαίτερες ανάγκες της Περιφέρειας. Για τις επιλεγμένες δράσεις που εμπίπτουν σε επιλεγμένους ειδικούς στόχους θα εφαρμοστεί η αξιολόγηση επιπτώσεων με βάση τη θεωρία.

Κριτήρια: Συνάφεια/Συνοχή/Προστιθέμενη αξία, Επιπτώσεις

Διάρκεια: 12 μήνες

- Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 10ος του 2027
- Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 6ος του 2028
- Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 5ος του 2029

Π/Υ: 96.000€ πλέον ΦΠΑ, ήτοι 119.040€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ

4.4 Δελτία Ταυτότητας Αξιολογήσεων

A/A	1 ^η
Τίτλος αξιολόγησης	1^η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία 2021-2027
Αντικείμενο αξιολόγησης	Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η αποτίμηση της εφαρμογής για τη βελτίωση της απόδοσης του σχεδιασμού και της υλοποίησης του Προγράμματος. Ταυτόχρονα, αντικείμενο της αξιολόγησης αποτελεί η εκτίμηση τη συνεισφοράς των ΕΔΕΤ στους στόχους του Προγράμματος.
Περιεχόμενο	Η αξιολόγηση θα καλύψει όλες τις Προτεραιότητες και τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος, περιλαμβανομένων και των Προτεραιοτήτων της Τεχνικής Βοήθειας. Η συγκεκριμένη αξιολόγηση διενεργείται κατ' απαίτηση του άρθρου 18 του ΚΚΔ 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
Κριτήριο αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια/Καταλληλότητα ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Συμμετοχικότητα
Ερωτήματα αξιολόγησης	<p>Συνάφεια/Καταλληλότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο αρχικός σχεδιασμός του Προγράμματος παραμένει επίκαιρος; Η ειδικότερη στόχευση του Προγράμματος είναι επίκαιρη; ▪ η λογική της παρέμβασης του Προγράμματος είναι συναφής με τις ανάγκες που έχουν προκύψει ανά Προτεραιότητα; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων του Προγράμματος ήταν ο πλέον κατάλληλος; ▪ υπήρξαν αποκλίσεις από τον αρχικό σχεδιασμό των δράσεων και αν ναι που οφείλονται αυτές; <p>Συνοχή</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο η στόχευση του Προγράμματος υπήρξε συνεκτική και υποστήριξε την ανάπτυξη ενός πλαισίου ολοκληρωμένης παρέμβασης για να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ των στόχων; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων υπήρξε συνεκτικός και υποστήριξε την ανάπτυξη ενός πλαισίου ολοκληρωμένης παρέμβασης για να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ των δράσεων; ▪ η λογική της παρέμβασης του Προγράμματος είναι συνεκτική; <p>Αποτελεσματικότητα-Αποδοτικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο οι διαδικασίες και το οργανωτικό σχήμα για το σχεδιασμό, την επιλογή των δράσεων, την υλοποίηση και τη διαχείριση αυτών συνέβαλε στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων; ▪ σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι Προγράμματος των σχετικών δράσεων όσον αφορά τους δείκτες εισροών (προϋπολογισμοί – δαπάνες) και εκροών σε επίπεδο εξειδίκευσης δράσεων, προκηρύξεων, εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και ολοκληρωθέντων έργων; Ποιοι οι λόγοι των αποκλίσεων; ▪ ποια η σχέση του υλοποιηθέντος φυσικού αντικειμένου με τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες; Υπάρχουν αποκλίσεις και πού σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη που είχαν ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό; Υπάρχουν αποκλίσεις από τα αρχικά μοναδιαία κόστη; Πώς πρέπει να διαφοροποιηθούν αυτά; ▪ εκτιμάται ότι είναι δυνατό να επιτευχθούν οι ποσοτικοί στόχοι των σχετικών παρεμβάσεων με τους διατιθέμενους πόρους με βάση την εμπειρία υλοποίησης τους; ▪ διαπιστώνεται ανάγκη αναθεώρησης του Προγράμματος, και αν ναι σε ποια έκταση; Σε ποιους ειδικούς στόχους;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια πρόοδος διαπιστώνεται σχετικά με τη ρήτρα ευελιξίας; Θα επιτευχθούν οι στόχοι; <p>Συμμετοχικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια η συνεισφορά του εταιρικού σχήματος και της ενεργού συμμετοχής των εταίρων στην αποτελεσματική εξειδίκευση και υλοποίηση του Προγράμματος; ▪ ποια τα χαρακτηριστικά αυτής της συμμετοχής;
Μέθοδος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάλυση Λογικού Πλαισίου (Logical Framework Analysis) ▪ Δευτερογενής έρευνα και ανάλυση ▪ Στατιστική ανάλυση ▪ Ποιοτική έρευνα πεδίου με χρήση ερωτηματολογίων ή/και ποιοτική ανάλυση με συνεντεύξεις
Δεδομένα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δείκτες εκροών και αποτελέσματος του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία ▪ Χρηματοοικονομικά στοιχεία ΟΠΣ ▪ Στοιχεία φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ▪ Στοιχεία πρωτογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας ▪ ΤΔΠ και στοιχεία από ενδεχόμενες μελέτες για την εξειδίκευση των παρεμβάσεων
Τρόπος διεξαγωγής αξιολόγησης	Ανάθεση σε εξωτερικό αξιολογητή μετά από διαγωνιστική διαδικασία.
Διάρκεια	6 μήνες <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 4^{ος} του 2024 ▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 6^{ος} του 2024 ▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 12^{ος} του 2024
Εκτιμώμενος π/υ	30.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 37.200€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)

α/α	2 ^η
Τίτλος αξιολόγησης	Αξιολόγηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
Αντικείμενο αξιολόγησης	Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η εκπόνηση μιας αξιολογικής έρευνας που θα αποτιμήσει την εφαρμογή δράσεων που σχετίζονται με την ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε αστικές και υπαίθριες περιοχές.
Περιεχόμενο	<p>Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει την εφαρμογή δράσεων που σχετίζονται με την Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Ειδικότερα, η αποτίμηση της εφαρμογής θα αφορά <u>ενδεικτικά</u> τις δράσεις που εμπίπτουν στους ακόλουθους ειδικούς στόχους:</p> <p>ΕΣ 5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές και</p> <p>ΕΣ 5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.</p> <p>Και για τους δύο Ειδικούς Στόχους οι δράσεις είναι κοινές:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενίσχυση ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ▪ Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών ▪ Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων ▪ Δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των οχημάτων των μέσων μαζικής μεταφοράς ▪ Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας ▪ Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας ▪ Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης ▪ Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ ▪ Δράσεις Ενεργειακής Αναβάθμισης Δημόσιων Υποδομών ▪ Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης ▪ Υποδομές διαχείρισης αστικών λυμάτων για την προστασία των υδάτινων αποδεκτών ▪ Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων ▪ Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση των περιοχών Natura 2000 ▪ Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης και της βιοποικιλότητας ▪ Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας ▪ Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας ▪ Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης ▪ Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού ▪ Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ
Κριτήριο αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αποδοτικότητα ▪ Προστιθέμενη αξία ▪ Συμμετοχικότητα
Ερωτήματα αξιολόγησης	<p>Συνάφεια</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια είναι η χωρική-πληθυσμιακή κάλυψη των στρατηγικών, σε σχέση με τον χωροταξικό σχεδιασμό; ▪ ποια η συνάφεια του χωροταξικού σχεδιασμού με τις εγκεκριμένες στρατηγικές; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου ήταν ο πλέον κατάλληλος; ▪ ανταποκρίνεται η στρατηγική στα χαρακτηριστικά της περιοχής εφαρμογής και ενισχύει την δυναμική της; Αναγνωρίζεται επάρκεια της κλίμακας παρέμβασης; σε ποιο βαθμό έχουν ληφθεί υπόψη συστάσεις προγενέστερων αξιολογήσεων και μελετών; <p>Συνοχή</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων υπήρξε συνεκτικός και υποστήριξε την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης δέσμης παρεμβάσεων για την ενίσχυση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου; <p>Αποτελεσματικότητα-Αποδοτικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ σε τι ποσοστό διασφαλίσθηκε ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των παρεμβάσεων; ▪ πώς αξιολογούνται οι διαδικασίες εφαρμογής των ΟΧΕ, από την επιλογή των περιοχών μέχρι και την υλοποίηση των δράσεων; σε ποιο βαθμό επετεύχθησαν οι στόχοι της χωρικής στρατηγικής όπως περιγράφονται στο ΕΠ; ▪ εκτιμάται ότι είναι δυνατό να επιτευχθούν οι ποσοτικοί στόχοι των σχετικών παρεμβάσεων με τους διατιθέμενους πόρους με βάση την εμπειρία υλοποίησης τους; ▪ υπήρξε επάρκεια της χρηματοδότησης σε σχέση με τα χωροταξικά χαρακτηριστικά, τις ανάγκες και τη δυναμική των περιοχών εφαρμογής; ▪ ποια τα βασικά προβλήματα αναγνωρίστηκαν κατά την υλοποίηση και πως αντιμετωπίστηκαν; <p>Προστιθέμενη αξία</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια η προστιθέμενη αξία από την υλοποίηση των στρατηγικών ΟΧΕ; ▪ υιοθετήθηκαν ολοκληρωμένες τοποκεντρικές στρατηγικές και αν ναι ποια είναι τα αναγνωρίσιμα/μετρήσιμα αποτελέσματα από την εφαρμογή τους; ▪ αναγνωρίστηκαν καλές πρακτικές; <p>Συμμετοχικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ σε ποιο βαθμό ο μηχανισμός της εταιρικότητας έχει ενσωματωθεί στις δράσεις για κατά το στάδιο του σχεδιασμού; Πως συνεισφέρει στην αναγνώριση των τοπικών αναγκών; ▪ ποιοι φορείς συνεισφέρουν στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή της στρατηγικής; ποιο το εύρος συμμετοχής των εμπλεκόμενων στη διαβούλευση κατά τη φάση του σχεδιασμού; ▪ ποιο το εύρος συμμετοχής εμπλεκόμενων στη διαβούλευση κατά τη φάση της εφαρμογής; ▪ πως αξιολογούνται οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες για τη διακυβέρνηση των στρατηγικών;
Μέθοδος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δευτερογενής έρευνα και ανάλυση ▪ Στατιστική ανάλυση

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποιοτική έρευνα πεδίου με συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης (focus groups) με εκπροσώπους των ομάδων στόχου, ή/και μελέτες περίπτωσης (case studies).
Δεδομένα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δείκτες εκροών και αποτελέσματος του Προγράμματος ▪ Χρηματοοικονομικά στοιχεία ΟΠΣ ▪ Στοιχεία φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ▪ Στοιχεία πρωτογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας ▪ ΤΔΠ και στοιχεία από ενδεχόμενες μελέτες για την εξειδίκευση των παρεμβάσεων
Τρόπος διεξαγωγής αξιολόγησης	Ανάθεση σε εξωτερικό αξιολογητή μετά από διαγωνιστική διαδικασία.
Διάρκεια	9 μήνες <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 12^{ος} του 2025 ▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 3^{ος} του 2026 ▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 12^{ος} του 2026.
Εκτιμώμενος π/υ	36.000€ πλέον ΦΠΑ, ήτοι 44.640€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ

A/A	3 ^η
Τίτλος αξιολόγησης	2^η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Π-ΔΜ 2021-2027
Αντικείμενο αξιολόγησης	Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η αποτίμηση της εφαρμογής για τη βελτίωση της απόδοσης του σχεδιασμού και της υλοποίησης του Προγράμματος. Ταυτόχρονα, αντικείμενο της αξιολόγησης αποτελεί η εκτίμηση τη συνεισφοράς των ΕΔΕΤ στους στόχους του Προγράμματος.
Περιεχόμενο	Η αξιολόγηση θα καλύψει όλες τις Προτεραιότητες και τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος, περιλαμβανομένων και των Προτεραιοτήτων της Τεχνικής Βοήθειας.
Κριτήριο αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια/Καταλληλότητα ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Συμμετοχικότητα
Ερωτήματα αξιολόγησης	<p>Συνάφεια/Καταλληλότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο αρχικός σχεδιασμός του Προγράμματος παραμένει επίκαιρος; Η ειδικότερη στόχευση του Προγράμματος είναι επίκαιρη; ▪ η λογική της παρέμβασης του Προγράμματος είναι συναφής με τις ανάγκες που έχουν προκύψει ανά Προτεραιότητα; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων του Προγράμματος ήταν ο πλέον κατάλληλος; ▪ υπήρξαν αποκλίσεις από τον αρχικό σχεδιασμό των δράσεων και αν ναι που οφείλονται αυτές; <p>Συνοχή</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο η στόχευση του Προγράμματος υπήρξε συνεκτική και υποστήριξε την ανάπτυξη ενός πλαισίου ολοκληρωμένης παρέμβασης για να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ των στόχων; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων υπήρξε συνεκτικός και υποστήριξε την ανάπτυξη ενός πλαισίου ολοκληρωμένης παρέμβασης για να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ των δράσεων; ▪ η λογική της παρέμβασης του Προγράμματος είναι συνεκτική; <p>Αποτελεσματικότητα-Αποδοτικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο οι διαδικασίες και το οργανωτικό σχήμα για το σχεδιασμό, την επιλογή των δράσεων, την υλοποίηση και τη διαχείριση αυτών συνέβαλε στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων; ▪ σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι Προγράμματος των σχετικών δράσεων όσον αφορά τους δείκτες εισροών (προϋπολογισμοί – δαπάνες) και εκροών σε επίπεδο εξειδίκευσης δράσεων, προκηρύξεων, εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και ολοκληρωθέντων έργων; Ποιοι οι λόγοι των αποκλίσεων; ▪ ποια η σχέση του υλοποιηθέντος φυσικού αντικειμένου με τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες; Υπάρχουν αποκλίσεις και πού σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη που είχαν ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό; Υπάρχουν αποκλίσεις από τα αρχικά μοναδιαία κόστη; Πώς πρέπει να διαφοροποιηθούν αυτά; ▪ εκτιμάται ότι είναι δυνατό να επιτευχθούν οι ποσοτικοί στόχοι των σχετικών παρεμβάσεων με τους διατιθέμενους πόρους με βάση την εμπειρία υλοποίησης τους; ▪ ποια πρόοδος διαπιστώνεται σχετικά με τη ρήτρα ευελιξίας; Θα επιτευχθούν οι στόχοι; <p>Συμμετοχικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια η συνεισφορά του εταιρικού σχήματος και της ενεργού συμμετοχής των εταίρων στην αποτελεσματική εξειδίκευση και υλοποίηση του Προγράμματος; ▪ ποια τα χαρακτηριστικά αυτής της συμμετοχής;

Μέθοδος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάλυση Λογικού Πλαισίου (Logical Framework Analysis) ▪ Δευτερογενής έρευνα και ανάλυση ▪ Στατιστική ανάλυση ▪ Ποιοτική έρευνα πεδίου με χρήση ερωτηματολογίων ή/και ποιοτική ανάλυση με συνεντεύξεις
Δεδομένα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δείκτες εκροών και αποτελέσματος του Προγράμματος ▪ Χρηματοοικονομικά στοιχεία ΟΠΣ ▪ Στοιχεία φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ▪ Στοιχεία πρωτογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας ▪ ΤΔΠ και στοιχεία από ενδεχόμενες μελέτες για την εξειδίκευση των παρεμβάσεων
Τρόπος διεξαγωγής αξιολόγησης	Ανάθεση σε εξωτερικό αξιολογητή μετά από διαγωνιστική διαδικασία.
Διάρκεια	6 μήνες <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 4ος του 2026 ▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 6ος του 2026 ▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 12ος του 2026.
Εκτιμώμενος π/υ	30.000€ πλέον ΦΠΑ (ήτοι 37.200€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ)

α/α	4 ^η
Τίτλος αξιολόγησης	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)
Αντικείμενο αξιολόγησης	<p>Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η εκπόνηση μιας αξιολογικής έρευνας που με ολοκληρωμένο τρόπο θα αποτιμήσει την εφαρμογή των δράσεων που σχετίζονται με το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων Κοινωνικής Οικονομίας & Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.</p> <p>Η ανωτέρω αξιολόγηση θα έχει επίσης ως αντικείμενο την αποτίμηση των σχετικών παρεμβάσεων, υπό το πρίσμα της συμβολής τους στο Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία.</p>
Περιεχόμενο	<p>Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων του Προγράμματος που ενισχύουν την ανάπτυξη, υποστήριξη του πεδίου και την προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καλύπτοντας βασικές ανάγκες του οικοσυστήματος. Ειδικότερα, η αποτίμηση του σχεδιασμού και της εφαρμογής θα αφορά ενδεικτικά τις ακόλουθες δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.)
Κριτήριο αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Προστιθέμενη αξία
Ερωτήματα αξιολόγησης	<p>Συνάφεια</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων ανάπτυξης, υποστήριξης και προώθησης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, ήταν ο πλέον κατάλληλος με κριτήρια όπως η αντιμετώπιση σημαντικών αναγκών των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. και διαχρονικών αναγκών για την ανάπτυξη του πεδίου σε περιφερειακό επίπεδο; ▪ με ποιο μηχανισμό εξειδικεύονται οι περιφερειακές δράσεις κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας; Πως εξειδικεύθηκαν οι δράσεις με βάση την προγενέστερη εμπειρία υλοποίησης (όπου υλοποιήθηκαν); ▪ ποια η συμβολή των δράσεων στην επίτευξη των στόχων του Επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία; <p>Συνοχή</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων υπήρξε συνεκτικός και υποστήριξε την ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος ευνοϊκού για να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ των δράσεων; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων κάλυψε με ολοκληρωμένο τρόπο τις ανάγκες του πεδίου; <p>Αποτελεσματικότητα-Αποδοτικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο οι διαδικασίες και το οργανωτικό σχήμα για το σχεδιασμό, την επιλογή των δράσεων, την υλοποίηση και τη διαχείριση αυτών συνέβαλε στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων; ▪ σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι των σχετικών δράσεων όσον αφορά τους δείκτες εισροών (προϋπολογισμοί – δαπάνες) και εκροών σε επίπεδο εξειδίκευσης δράσεων, προκηρύξεων, εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και ολοκληρωθέντων έργων; ▪ ποια η σχέση του υλοποιηθέντος φυσικού αντικείμενου με τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες; Υπάρχουν αποκλίσεις και πού σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη που

	<p>είχαν ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό; Υπάρχουν αποκλίσεις από τα αρχικά μοναδιαία κόστη; Πώς πρέπει να διαφοροποιηθούν αυτά;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ εκτιμάται ότι είναι δυνατό να επιτευχθούν οι ποσοτικοί στόχοι των σχετικών παρεμβάσεων με τους διατιθέμενους πόρους με βάση την εμπειρία υλοποίησης τους; ▪ ποια ήταν τα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν κατά την υλοποίηση; Με ποιους μηχανισμούς/λύσεις αντιμετωπίστηκαν; <p>Προστιθέμενη αξία</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια η προστιθέμενη αξία από την υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος για την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε τοπικό επίπεδο; ▪ ποιος ο βαθμός κάλυψης των διαχρονικών αναγκών του πεδίου; ▪ ποια η αξία της εταιρικής σχέσης και της συνεργασίας στην επίλυση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων με καινοτόμα προσέγγιση; ▪ ποια είναι τα αναγνωρίσιμα/μετρήσιμα αποτελέσματα των δράσεων; Αναγνωρίζονται τυχόν καλές πρακτικές;
Μέθοδος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δευτερογενής έρευνα και ανάλυση ▪ Στατιστική ανάλυση ▪ Ποιοτική και ποσοτική έρευνα πεδίου με χρήση ερωτηματολογίων στις ομάδες ή/και ποιοτική ανάλυση με ομάδες εστίασης (focus groups), συνεντεύξεις ή μελέτες περίπτωσης (case studies).
Δεδομένα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δείκτες εκροών και αποτελέσματος του Προγράμματος ▪ Χρηματοοικονομικά στοιχεία ΟΠΣ ▪ Στοιχεία φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ▪ Στοιχεία πρωτογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας ▪ ΤΔΠ και στοιχεία από ενδεχόμενες μελέτες για την εξειδίκευση των παρεμβάσεων
Τρόπος διεξαγωγής αξιολόγησης	Οριζόντια Αξιολόγηση η οποία θα διενεργηθεί από την ΕΥΣΕΚΤ Ανάθεση σε εξωτερικό αξιολογητή μετά από διαγωνιστική διαδικασία.
Διάρκεια	6 μήνες <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 3^{ος} του 2026 ▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 9^{ος} του 2026 ▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 2^{ος} του 2027.
Εκτιμώμενος π/υ	

α/α	5 ^η
Τίτλος αξιολόγησης	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων ενίσχυσης του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας και των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης
Αντικείμενο αξιολόγησης	Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η εκπόνηση μιας αξιολογικής έρευνας που θα αποτιμήσει την εφαρμογή δράσεων που σχετίζονται με την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης καθώς και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δυτική Μακεδονία
Περιεχόμενο	<p>Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει την εφαρμογή δράσεων που σχετίζονται με την ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας, την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών, την ψηφιοποίηση αλλά και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ καθώς και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε αυτές, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων.</p> <p>Ειδικότερα, η αποτίμηση της εφαρμογής θα αφορά <u>επιλεγμένες δράσεις</u> που εμπίπτουν στους ακόλουθους ειδικούς στόχους:</p> <p>ΕΣ 1.1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων Τεχνολογιών:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενίσχυση των υποδομών και δομών στήριξης της ΕΤΑΚ ▪ Ενίσχυση έρευνας επιχειρήσεων - ερευνητικών φορέων με έμφαση σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης <p>ΕΣ 1.2. Αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις εταιρείες, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενίσχυση ανάπτυξης εφαρμογών και υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις <p>ΕΣ 1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
Κριτήριο αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Προστιθέμενη αξία
Ερωτήματα αξιολόγησης	<p>Συνάφεια</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων ήταν ο πλέον κατάλληλος για την ενίσχυση του ερευνητικού και παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας; Πως εξειδικεύθηκαν οι δράσεις με βάση την προγενέστερη εμπειρία υλοποίησης; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων ήταν συναφής με τις εν ισχύ οικείες ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές και Σχέδια Δράσης; Ποια η συμβολή των δράσεων στην επίτευξη των στόχων των στρατηγικών αυτών; ▪ σε ποιο βαθμό ο μηχανισμός της εταιρικότητας και της τετραπλής έλικας έχει ενσωματωθεί στις δράσεις κατά το στάδιο του σχεδιασμού; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός ενίσχυσε το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Περιφέρειας προσελκύοντας επενδύσεις και ευνοώντας την ενίσχυση ικανοτήτων και τη μεταφορά τεχνολογίας; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός του μηχανισμού παρακολούθησης υποστήριξε μια πολύ-επίπεδη και ουσιαστική διακυβέρνηση; ▪ σε ποιο βαθμό έχουν ληφθεί υπόψη συστάσεις προγενέστερων αξιολογήσεων και μελετών; <p>Συνοχή</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων υπήρξε συνεκτικός και υποστήριξε την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης δέσμης παρεμβάσεων για την ενίσχυση του ερευνητικού και παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων υπήρξε συνεκτικός αναφερόμενος στο σύνολο των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας; <p>Αποτελεσματικότητα-Αποδοτικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο οι διαδικασίες και το οργανωτικό σχήμα για το σχεδιασμό, την επιλογή των δράσεων, την εξειδίκευση και υλοποίηση και τη διαχείριση αυτών συνέβαλε στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων; ▪ σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι των σχετικών δράσεων όσον αφορά τους δείκτες εισροών (προϋπολογισμοί – δαπάνες) και εκροών σε επίπεδο εξειδίκευσης δράσεων, προκηρύξεων, εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και ολοκληρωθέντων έργων; ▪ ποια η σχέση του υλοποιηθέντος φυσικού αντικειμένου με τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες; Υπάρχουν αποκλίσεις και πού σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη που είχαν ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό; ▪ εκτιμάται ότι είναι δυνατό να επιτευχθούν οι ποσοτικοί στόχοι των σχετικών παρεμβάσεων με τους διατιθέμενους πόρους με βάση την εμπειρία υλοποίησης τους; ▪ ποια τα βασικά προβλήματα που προέκυψαν κατά την υλοποίηση και πως αντιμετωπίστηκαν; ▪ πόσο αποτελεσματικά λειτούργησε το σύστημα διακυβέρνησης και ο μηχανισμός παρακολούθησης; <p>Προστιθέμενη αξία</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια η προστιθέμενη αξία από την υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος για την ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού; ▪ ποια τα χαρακτηριστικά του μετασχηματισμού αυτού; Είναι βιώσιμα; ▪ πως ο ψηφιακός μετασχηματισμός ενίσχυσε και τον ερευνητικό ή τον παραγωγικό μετασχηματισμό; ▪ ποια είναι τα αναγνωρίσιμα/μετρήσιμα αποτελέσματα των δράσεων; ▪ αναγνωριστήκαν καλές πρακτικές;
Μέθοδος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δευτερογενής έρευνα και ανάλυση ▪ Στατιστική ανάλυση ▪ Ποιοτική έρευνα πεδίου με συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης (focus groups) με εκπροσώπους των ομάδων στόχου, ή/και μελέτες περίπτωσης (case studies).
Δεδομένα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δείκτες εκροών και αποτελέσματος του Προγράμματος ▪ Χρηματοοικονομικά στοιχεία ΟΠΣ ▪ Στοιχεία φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ▪ Στοιχεία πρωτογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας ▪ ΤΔΠ και στοιχεία από ενδεχόμενες μελέτες για την εξειδίκευση των παρεμβάσεων
Τρόπος διεξαγωγής αξιολόγησης	Ανάθεση σε εξωτερικό αξιολογητή μετά από διαγωνιστική διαδικασία.
Διάρκεια	<p>9 μήνες</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 3^{ος} του 2026 ▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 10^{ος} του 2026 ▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 6^{ος} του 2027.
Εκτιμώμενος π/υ	48.000€ πλέον ΦΠΑ, ήτοι 59.520€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ

A/A	6 ^ο
Τίτλος αξιολόγησης	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων επικοινωνίας και δημοσιότητας του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία
Αντικείμενο αξιολόγησης	Αντικείμενο της προτεινόμενης αξιολόγησης αποτελεί η αποτίμηση της εφαρμογής των δράσεων επικοινωνίας και δημοσιότητας του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία. Ταυτόχρονα, αντικείμενο της αξιολόγησης αποτελεί η αξιολόγηση της αναγνωρισιμότητας του Προγράμματος και της συνεισφοράς των ΕΔΕΤ στους στόχους του Προγράμματος.
Περιεχόμενο	Η αξιολόγηση θα καλύψει όλες τις δράσεις του Προγράμματος που σχετίζονται με την επικοινωνία, την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα. Ταυτόχρονα, η αξιολόγηση θα αποτιμήσει τη Στρατηγική Επικοινωνίας και Δημοσιότητας του Προγράμματος στο σύνολό της.
Κριτήριο αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Καταλληλότητα ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Προστιθέμενη αξία
Ερωτήματα αξιολόγησης	<p>Συνάφεια και καταλληλότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Προσδιορίστηκαν όλες οι ομάδες στόχοι στο στάδιο του σχεδιασμού των δράσεων δημοσιότητας; ▪ Προσδιορίστηκαν επαρκώς οι κατάλληλες δράσεις δημοσιότητας για αυτούς; Η στόχευση ήταν ουσιαστική; ▪ On-going, πως μεταβλήθηκε ο αρχικός σχεδιασμός για μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων δημοσιότητας, προβολής και ενημέρωσης; ▪ Η Στρατηγική ήταν πλήρης ως προς την κάλυψη όλων των ομάδων; ▪ Η Στρατηγική ήταν επαρκής ως προς το εύρος των δράσεων; ▪ Με ποια κριτήρια σχεδιάστηκαν οι δράσεις; Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων; ▪ Πόσο αποτελεσματική υπήρξε η παροχή συγκεκριμένων οδηγιών και κατευθύνσεων για την τήρηση των κανόνων δημοσιότητας; ▪ Πόσο επαρκείς υπήρξαν οι προδιαγραφές των δράσεων; ▪ Πως σχεδιάστηκε εξ' αρχής η συνδυασμένη υλοποίηση για την ενίσχυση της πολλαπλασιαστικότητας; <p>Αποτελεσματικότητα, Αποτελέσματα και Επιπτώσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποια η συμβολή των δράσεων δημοσιότητας στην αναγνωρισιμότητα του Επιχειρησιακού Προγράμματος και της συνεισφοράς της Ένωσης; ▪ Υλοποιήθηκαν ή όχι οι παρεμβάσεις σύμφωνα με το σχεδιασμό; Υπάρχουν προτάσεις βελτίωσης; ▪ Σε ποιο βαθμό επιτεύχθηκαν οι στόχοι των δράσεων δημοσιότητας; Ποιοι παράγοντες λειτούργησαν για θετικά ή αρνητικά; Ποιοι είναι οι λόγοι επίτευξης ή μη των τεθέντων στόχων; ▪ Σε ποιο βαθμό οι δράσεις είχαν (ή όχι) θετικό αντίκτυπο; ▪ Πόσο μεγάλη ήταν η συμμετοχή του κοινού σε αυτές; ▪ Πως αξιολογείται η συνεργασία με τους αναδόχους δημοσιότητας; ▪ Ποια τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι ανάδοχοι κατά την υλοποίηση των δράσεων; <p>Αποδοτικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποιο είναι το οικονομικό κόστος υλοποίησης των δράσεων; ▪ Ποιο ήταν το μοναδιαίο κόστος ανά δράση; Ήταν ρεαλιστικό;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ήταν οι δράσεις αποδοτικές σε όρους ανάλυσης κόστους – οφέλους; ▪ Υπήρξαν καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση και πως επέδρασαν στο κόστος των δράσεων; ▪ Υπήρξαν υπερβάσεις προϋπολογισμών; ▪ Ο μηχανισμός συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων υπήρξαν επαρκείς; <p>Προστιθέμενη Αξία</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αναγνωρίστηκαν καλές πρακτικές δημοσιότητας, προβολής, ενημέρωσης;
Μέθοδος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δευτερογενής έρευνα και ανάλυση ▪ Στατιστική ανάλυση ▪ Ποιοτική και ποσοτική έρευνα πεδίου με χρήση ερωτηματολογίων ή/και ποιοτική ανάλυση με συνεντεύξεις ▪ Έρευνα αναγνωρισιμότητας σε γενικό κοινό
Δεδομένα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δείκτες εκρών και αποτελέσματος του Προγράμματος Δυτική Μακεδονία ▪ Χρηματοοικονομικά στοιχεία ΟΠΣ ▪ Στοιχεία φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ▪ Στοιχεία πρωτογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας ▪ ΤΔΠ και στοιχεία από ενδεχόμενες μελέτες για την εξειδίκευση των δράσεων δημοσιότητας, επικοινωνίας, πληροφόρησης
Τρόπος διεξαγωγής αξιολόγησης	Ανάθεση σε εξωτερικό αξιολογητή μετά από διαγωνιστική διαδικασία.
Διάρκεια	6 μήνες <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 7^{ος} του 2026 ▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 1^{ος} του 2027 ▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 6^{ος} του 2027.
Εκτιμώμενος π/υ	24.000€ πλέον ΦΠΑ, ήτοι 29.760€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ

α/α	7 ^η
Τίτλος αξιολόγησης	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση των ευάλωτων γυναικών (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)
Αντικείμενο αξιολόγησης	<p>Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενεργητικών δράσεων και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων του Περιφερειακού Προγράμματος που ενισχύουν την κοινωνική ένταξη, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την προώθηση στην απασχόληση, την προώθηση της ισότητας, κλπ.</p> <p>Η αξιολόγηση θα εστιάσει σε γυναίκες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και θα αποτιμήσει και τη συμβολή στους στόχους του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων</p>
Περιεχόμενο	<p>Η προτεινόμενη αξιολόγηση θα αποτιμήσει:</p> <p>A. το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων θετικής διάκρισης για γυναίκες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.</p> <p>B. την οριζόντια διάσταση της ισότητας του φύλου στο σύνολο των δράσεων του ΕΚΤ+</p>
Κριτήριο αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή ▪ Προστιθέμενη αξία ▪ Επιπτώσεις
Ερωτήματα αξιολόγησης	<p>Συνάφεια</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων, έλαβε υπόψη τη διάσταση του φύλου; ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων, έλαβε υπόψη την πολλαπλή ευαλωτότητα; ▪ με ποιο μηχανισμό εξειδικεύονται οι δράσεις θετικής διάκρισης; Ποιες ανάγκες καλύπτουν; Πως εξειδικεύθηκαν οι δράσεις με βάση την προγενέστερη εμπειρία υλοποίησης; ▪ ποια η συμβολή των δράσεων στην επίτευξη των στόχων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων; <p>Συνοχή</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων κάλυψε με ολοκληρωμένο τρόπο θέματα ισότητας; <p>Προστιθέμενη αξία</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια η προστιθέμενη αξία από την υλοποίηση των δράσεων θετικής διάκρισης του Προγράμματος για τις γυναίκες; ▪ ποια τα οφέλη για την ομάδα στόχο; Αναγνωρίζονται τυχόν καλές πρακτικές; <p>Αντίκτυπος</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποιος ο βαθμός συμμετοχής των γυναικών στις δράσεις; Συνάδουν με τις δημογραφικές στατιστικές ή άλλες μελέτες σχετικές με την ομάδα στόχο; ▪ ποια τα μετρήσιμα αποτελέσματα των δράσεων υπέρ των γυναικών; Πως βιώνουν τα αποτελέσματα αυτά οι γυναίκες; Είναι βιώσιμα σε βάθος χρόνου; ▪ ο αναμενόμενος αντίκτυπος είναι μόνιμος; ▪ ποιες ανάγκες δεν καλύπτονται; ▪ διαπιστώνονται διαφορές στα οφέλη μεταξύ υπομάδων γυναικών; ▪ υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση των θετικών δράσεων; (δράσεις αποκλειστικά για γυναίκες) και αν ναι σε ποιους τομείς;
Μέθοδος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δευτερογενής έρευνα και ανάλυση ▪ Στατιστική ανάλυση ▪ Ποιοτική και ποσοτική έρευνα πεδίου με χρήση ερωτηματολογίων στις ομάδες ή/και ποιοτική ανάλυση με ομάδες εστίασης (focus groups), συνεντεύξεις ή μελέτες περίπτωσης (case studies).
Δεδομένα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δείκτες εκρών και αποτελέσματος του Προγράμματος

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Χρηματοοικονομικά στοιχεία ΟΠΣ ▪ Στοιχεία φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ▪ Στοιχεία πρωτογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας ▪ ΤΔΠ και στοιχεία από ενδεχόμενες μελέτες για την εξειδίκευση των παρεμβάσεων
Τρόπος διεξαγωγής αξιολόγησης	Οριζόντια Αξιολόγηση η οποία θα διενεργηθεί από την ΕΥΣΕΚΤ Ανάθεση σε εξωτερικό αξιολογητή μετά από διαγωνιστική διαδικασία
Διάρκεια	9 μήνες <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 3^{ος} του 2027 ▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 9^{ος} του 2027 ▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 2^{ος} του 2028.
Εκτιμώμενος π/υ	-

α/α	8 ^η
Τίτλος αξιολόγησης	Πολυθεματική αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων του Προγράμματος
Αντικείμενο αξιολόγησης	Αντικείμενο της αξιολόγησης είναι η ολοκληρωμένη αξιολόγηση των παρεμβάσεων του Προγράμματος που συμβάλλουν στην ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας, στη στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης, στη βελτίωση της διασυνδεσιμότητας, την ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης και την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου, κατ' απαίτηση του άρθρου 44 του ΚΚΔ 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
Περιεχόμενο	Ειδικότερα, η αξιολόγηση αναφέρεται στην εκτίμηση των επιπτώσεων του Προγράμματος καλύπτοντας επιλεγμένες δράσεις των Ειδικών Στόχου του, ουσιαστικά διενεργώντας μια πολυθεματική αξιολόγηση αντικτύπου. Σημειώνεται ότι βάσει του Κανονισμού 2021/2060 δεν υπάρχει υποχρέωση για την κάλυψη του συνόλου των Ειδικών Στόχων του Προγράμματος. Για τις επιλεγμένες δράσεις που εμπίπτουν στους ανωτέρω ειδικούς στόχους θα εφαρμοστεί η αξιολόγηση επιπτώσεων με βάση τη θεωρία.
Κριτήριο αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια/Συνοχή/Προστιθέμενη αξία ▪ Επιπτώσεις
Ερωτήματα αξιολόγησης	<p>Συνάφεια</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων ήταν ο πλέον κατάλληλος; ▪ σε ποιες ανάγκες ανταποκρίθηκαν οι δράσεις; ▪ σε ποιο βαθμό ο μηχανισμός της εταιρικότητας έχει ενσωματωθεί στις δράσεις για την αναγνώριση και κάλυψη των αναγκών; <p>Συνοχή</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ κατά πόσο ο σχεδιασμός των δράσεων υπήρξε συνεκτικός και υποστήριξε την συνολικά την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος; ▪ εντοπίζονται και πού σημαντικές αποκλίσεις στην υλοποίηση σε σχέση με τους αρχικούς στόχους; Ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Ποιες υπήρξαν οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις; <p>Προστιθέμενη αξία</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια η προστιθέμενη αξία από την υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος ποια είναι τα αναγνωρίσιμα/μετρήσιμα αποτελέσματα των δράσεων; ▪ με ποιον τρόπο η αποκτηθείσα εμπειρία από τον σχεδιασμό και την υλοποίηση, αξιοποιούνται στο σχεδιασμό νέων δράσεων; ▪ αναγνωρίζονται τυχόν καλές πρακτικές; <p>Επιπτώσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποια τα μετρήσιμα αποτελέσματα των δράσεων; Είναι βιώσιμα σε βάθος χρόνου; Τα βραχυχρόνια αποτελέσματα διαφέρουν από τα μακροπρόθεσμα; ▪ ποιες ουσιαστικές αλλαγές μπορεί να παρατηρηθούν σε σχέση με τους στόχους μετά την υλοποίηση των δράσεων; οι αλλαγές αυτές είναι μετρήσιμες; από ποιους παράγοντες επηρεάζονται; ▪ ποια είναι η σχέση αιτίου-αιτιατού για την παρατηρούμενη αλλαγή μετά την ολοκλήρωση των δράσεων; ▪ ποιοι είναι οι μηχανισμοί που δημιούργησαν τον αντίκτυπο; Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των μηχανισμών αυτών;
Μέθοδος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δευτερογενής έρευνα και ανάλυση ▪ Στατιστική ανάλυση

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποιοτική και ποσοτική έρευνα πεδίου με χρήση ερωτηματολογίων ή/και ποιοτική ανάλυση με ομάδες εστίασης (focus groups), συνεντεύξεις ή μελέτες περίπτωσης (case studies). ▪ Αξιολόγηση επιπτώσεων με βάση τη θεωρητική προσέγγιση (Theory Based Impact Evaluation)
Δεδομένα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δείκτες αποτελέσματος του Προγράμματος ▪ Στοιχεία πρωτογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας ▪ Στοιχεία αξιολόγησης δράσεων του Προγράμματος
Τρόπος διεξαγωγής αξιολόγησης	Ανάθεση σε εξωτερικό αξιολογητή μετά από διαγωνιστική διαδικασία.
Διάρκεια	12 μήνες <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτιμώμενος χρόνος προκήρυξης της αξιολόγησης: 10^{ος} του 2027 ▪ Εκτιμώμενος χρόνος συμβασιοποίησης της αξιολόγησης: 6^{ος} του 2028 ▪ Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης: 5^{ος} του 2029.
Εκτιμώμενος π/υ	96.000€ πλέον ΦΠΑ, ήτοι 119.040€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ

5 Ενδεικτικός Πίνακας Αξιολογήσεων

A/A	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΙΔΟΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟΣ Π/Υ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ	ΤΑΜΕΙΟ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ
1	1η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προγράμματος Π-ΔΜ	Εφαρμογής	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Καταλληλότητα ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Συμμετοχικότητα 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ΕΥΔ Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 	12ος του 2024	30.000€ πλέον ΦΠΑ , ήτοι 37.200€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ	Το σύνολο των Ειδικών Στόχων του Προγράμματος	ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+	Όλες οι Προτεραιότητες
2	Αξιολόγηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των αστικών περιοχών και της υπαίθρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	Εφαρμογής	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Καταλληλότητα ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Συμμετοχικότητα 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ΕΥΔ Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 	12ος του 2026	36.000€ πλέον ΦΠΑ , ήτοι 44.640€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ	RSO5.1. RSO5.2.	ΕΤΠΑ	Προτεραιότητα 5
3	2η Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Π-ΔΜ	Εφαρμογής	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια/Καταλληλότητα ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Συμμετοχικότητα 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ΕΥΔ Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 	12ος του 2026	30.000€ πλέον ΦΠΑ , ήτοι 37.200€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ	Το σύνολο των Ειδικών Στόχων του Προγράμματος	ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+	Όλες οι Προτεραιότητες
4	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)	Εφαρμογής	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Προστιθέμενη αξία 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ΕΥΣΕΚΤ 	2ος του 2027	-	ESO4.1. (ΕΚΤ+)	ΕΚΤ+	Προτεραιότητα 4B
5	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων ενίσχυσης του παραγωγικού και	Εφαρμογής	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ΕΥΔ Προγράμματος «Δυτική 	6ος του 2027	48.000€ πλέον ΦΠΑ , ήτοι 59.520€	RSO1.1. RSO1.2. RSO1.3.	ΕΤΠΑ	Προτεραιότητα 1

A/A	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΙΔΟΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟΣ Π/Υ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ	ΤΑΜΕΙΟ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ
	οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας και των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Προστιθέμενη αξία 	Μακεδονία» 2021-2027		περιλαμβανομένου ΦΠΑ			
6	Θεματική αξιολόγηση των δράσεων επικοινωνίας και δημοσιότητας του Π-ΔΜ	Εφαρμογής	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή ▪ Αποτελεσματικότητα ▪ Αποδοτικότητα ▪ Προστιθέμενη αξία 	ΕΥΔ Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027	6ος του 2027	24.000€ πλέον ΦΠΑ , ήτοι 29.760€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ	Το σύνολο των Ειδικών Στόχων του Προγράμματος	ΕΤΠΑ	Όλες οι Προτεραιότητες
7	Θεματική αξιολόγηση παρεμβάσεων του Π-ΔΜ που αφορούν στην ενίσχυση των ευάλωτων γυναικών (οριζόντια αξιολόγηση: ΕΥΣΕΚΤ)	Εφαρμογής/ Επιπτώσεων	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή ▪ Προστιθέμενη αξία ▪ Επιπτώσεις 	ΕΥΣΕΚΤ	2ος του 2028	-	Π 4B: (ΕΚΤ+) ESO4.1. ESO4.4. ESO4.6 ESO4.8. ESO4.9. ESO4.10 ESO4.11 ESO4.12	ΕΚΤ+	Προτεραιότητα 4B
8	Πολυθεματική αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων του Π-ΔΜ	Επιπτώσεων	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνάφεια ▪ Συνοχή ▪ Προστιθέμενη αξία ▪ Επιπτώσεις 	ΕΥΔ Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027	5ος του 2029	96.000€ πλέον ΦΠΑ , ήτοι 119.040€ περιλαμβανομένου ΦΠΑ	Επιλογή από το σύνολο των Ειδικών Στόχων του Προγράμματος με επιλεγμένες δράσεις	ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+	Επιλεγμένες Προτεραιότητες με επιλεγμένες δράσεις